

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

БРОЙ 6 (391), година XXVII

8 юли 2009 година

ВЛАСТТА НА ПАРИТЕ

на стр. 19

**Идва ли „еволюцията
с отворен код“ на
мястото на еволюцията
по Дарвин?**

на стр. 6

**Три награди „Пловдив“
получиха преподаватели
от Университета**

на стр. 14

**Резултатите от студентския
литературен конкурс**

на стр. 14

стр. 3 и 4

**ДВА ПОГЛЕДА КЪМ ТВОРЧЕСТВОТО НА
„патриарха на съвременния мениджмънт“**

В Броя ще прочетете още:

- ❖ История на Университета – мечтата и нейната реализация
- ❖ Барак Обама за развитието на природоматематическите науки в Америка

- ❖ Интервю с Ирмена Чичикова – носител на наградата „Аскеер“ за главна женска роля
- ❖ Проектът Vocal подпомага общуването и интеграцията на студентите в Европа

Вси славяни празнуваха в Пловдивския университет

Празникът на славянската писменост и българската култура беше отбелязан тържествено в Пловдивския университет, което е заслуга основно на Филологическия факултет. Радващото е, че тази година имаше доста представители и на другите факултети. И най-хубавото – че отбелязването на светлата дата не премина протоколно, а в истински празнична атмосфера, защото организаторите се бяха постарали в него да вземат участие „вси славяни“ в Университета.

Гост-артистите от Пардубице и Бърно

Ето и хронологията. Пред паметника на Паисий (да не забравяме, че денят на св. Паисий Хилендарски се чества на 19 юни) бяха поднесени цветя, а студентът Благовест Попов изпълни „Азбучна молитва“ от Константин Преславски, в превод на Емануил Попдимитров.

Заместник-деканът на Филологическия факултет доц. д-р Петя Бъркалова изнесе академично слово (публикуваме го отделно). Второкласничката Мария-Ангелина Хаджигенова поздрави присъстващите със стихотворението „Родна реч“. След него прозвуча „За буквите“ от Черноризец Храбър. Лекторката по сръбски език Сладжана Гостич прочете откъс, преведен на сръбски, от „Похвално слово за Кирил“ на Климент Охридски. Най-старото поетично произведение на полски език, запазено до днес – песента „Богородица“,

прозвуча в изпълнение на Лилианна Яворска, лектор по полски език.

Деканът доц. д-р Живко Иванов връчи наградите от традиционния конкурс за превод на поезия и проза от славянски езици, организиран от Катедрата по славянска филология.

Много емоции имаше и през „неофициалната“ част на празника – полонистката от II курс Олга Стефанова проведе с присъстващите урок по полски език и упражнение по полска фонетика. Бурните овации на публиката предизвикаха сценките и скечовете на Еразъм-студентите от Пардубице и Бърно. Сладжана Гостич излезе за втори път на сцената, за да проведе курс по сръбски народни танци.

24 май 2009 г. в Пловдивския университет – празник, изпълнен с онова „слънце, което във душите грей“.

„Пловдивски университет“

Слово за 24 май

Уважаеми гости, скъпи колеги, Честит Празник на славянската писменост, на българската просвета и култура! Ето ни събрани да споделим най-светлия празник – деня на светите братя Кирил и Методий. На този ден, огласян от сладкопойните чучулиги и наситен с аромата на майските рози, душите ни са програмирани да се отварят и да се вслушват в шепота на дълбокия културен ген, който се таи във всеки от нас.

Това настрояване да се припомнят житиетата, посланията и приносите на първоучителите е особено важно за хората, които откриват себе си и света чрез знанието.

Днес е важно да припомним, че актът на създаване на буквите съдържа цивилизационни послания, валидни и днес: Аз, Буки, Веди, Глаголи, Добро, Ест... не са само графични знаци, те са съвременни свързани символи в призив за приобщаване към общочовешките ценности. Дешифрирани, те могат да бъдат интерпретирани така: осъзнавайте грамотността, общувайте, вярвайте в Доброто, живеете със съвършенството на Земята, вслушвайте се в разума, имайте смелост за изправяне пред истините, научете се избирателно да заставате зад земното и зад небесното, защото животът съчетава две присъствия – във вечното и в мигновеното.

Хората, които движат напредъка, имат смелостта да се въвлечат в тежки битки на духа. Те са наясно, че масилото на учения в някои случаи има стойността на кръвта на мъченика, но знаят също, че светът е система от точни компенсации. Затова създателите на книжнина, истинските учени, създателите на школи и техните ученици дори и в непрогледни периоди на битието улавят лъчите на още едно слънце, „което във душите грей“.

Затова в днешния ден нека се отдръпнат силите на войнствената посредственост, нека всеучилищният химн заглуши черногледите нагласи за хленч, нека се изпълним с благодарност и обич към попрището си, защото знаем, че няма по-сложно удоволствие от мисленето. Мисленето не тъне нито в блаженства, нито в печал, то е само едно отворено сетиво за лъчищата слава на проявленията на Духа. Самият празник е подчиняване на традицията да отстояваме приносите на България към културното богатство на света – тези приноси, които ни предшестват, и тези, които вярваме, че предстоят. Нека ежедневието ни труд остане подчинен на традицията да разгадаваме.

Пожелавам ви всеки обикновен ваш ден да съдържа частица от заряда на днешния. Най-малкото защото „да имаш крила“ е културна привилегия, която свързва детството и зрелостта. Такава привилегия е и да имаш корени. Във времето на реални и виртуални покупки-продажби на национални ценности и идентичности няма опасност да стигнем до разпад – да останем чужденци в България, самосътворени безотечественици. Всеки стълб на цивилизацията се крепи на доверие, а доверието е равно по стойност на застраховката срещу рисковете, на които си изложил ... другите. В този ден е важно да си спомним за спасяването на българските евреи и за откритието на Джон Атанасов – това са също приноси на България към човечеството.

Да си пожелаем сили да се справяме с грижите и отговорностите си и да ги посрещаме и изпращаме с кураж. Да си пожелаем весел празник тук, в университетата – нашето най-близко укрепление на принадлежността!

Доц. д-р Петя Бъркалова
Филологически факултет

Питър Дракър за мениджмънта и бизнеса в идващото общество

Доц. д-р Желка Генова,
заместник-декан на ФИСН

Всяка година през месец май Факултетът по икономически и социални науки при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ организира академични четения, посветени на големия български учен – икономист и социолог, проф. Кирил Григоров, по теми от творчеството на световно известни учени в областта на социалните науки, икономиката и управлението.

Тази година майските академични четения на тема „Питър Дракър – бизнесът и мениджмънтът в идващото общество“ предизвикаха естествен и обясним интерес на преподаватели и студенти по икономика, администрация и управление.

Питър Дракър е име с безспорен авторитет в теорията и практиката на съвременния мениджмънт.

Роденият във Виена (Австрия) и осъществил се като икономист и консултант по мениджмънт (отначало в британски банки и застрахователни компании, а по-късно в най-големите американски компании) Питър Дракър, оставя богато наследство от практически проверени идеи и принципи на мениджмънта на организации и институции в бизнеса, публичния и неправителствения сектор. Дракър публикува много трудове в областта на политиката, икономиката и мениджмънта. Внушителна е и неговата академична кариера – професор по политика и философия във „Вашингтон колидж“, професор по мениджмънт в Бизнес факултета на Нюйоркския университет, професор по социални науки в „Клеърмонт колидж“ в Калифорния.

Богато на идеи и теми е творчеството на Дракър. Виждането му за науката за управлението се фокусира не само върху икономическите критерии и технологичните принципи на управлението на организациите, но и към човека в организацията, към ролята на бизнеса за общността и обществото.

В конкурсната програма по темата на академичните четения участваха деветнадесет студенти. Отличени са разработките на студентите:

✿ **Стойко Митов** – първи курс, специалност „Макроикономика“;

✿ **Ангел Тодоров** – трети курс, специалност „Стопанско управление“;

✿ **Снежана Карамфилова** – трети курс, специалност „Политология“;

✿ **Огнян Митев** – трети курс, специалност „Международни икономически отношения“;

✿ **Пламен Пеев** – трети курс, специалност „Стопанско управление“.

Централни теми в творчеството на Питър Дракър безусловно са бизнесът и мениджмънтът и с това те привличат вниманието на бъдещите икономисти и мениджъри. Нормален е и интересът към неговите икономически и технологични възгледи за мениджмънта на бизнес организациите. Но Дракър представя една по-широка концептуална рамка за изследване на организациите и тяхното управление. Без да подценява „икономическите намерения“ на бизнес предприятията, Дракър ги разглежда като „органи на общес-

твото“ и свързва съществуването им със задоволяване на специфичните нужди на обществото, общността или индивида. Всяка институция – пише Дракър, съществува поради специфична цел и мисия, поради конкретна социална функция. (Мениджмънт. Задачи,

Деканът доц. Иван Иванов връчва наградите на отличените студенти

отговорности, практики С. 2003). В това е и основанието за „социалната отговорност на бизнеса“. Твърде дълго дискусиите по този проблем се водят в полето на личната, бизнес и обществената етика. По-същество в тези дискусии се слага акцент върху поведението на работодателите и мениджърите, върху отношението им към бизнеса, организацията, работниците и служителите. Дракър насочва вниманието ни към едно по-коректно и по-адекватно на съвременните условия разбиране за социалната отговорност на бизнеса. Според него бизнесът трябва да решава и проблеми на общността, на обществото. Тази концепция не се интересува от ограниченията на бизнеса. В нея се настоява за отговорност за решаването на социални проблеми. Хората търсят и разчитат на бизнеса, според Дракър, поради растящото разочарование от държавното управление и недоверието в способността на правителствата да се справят с фундаменталните социални проблеми – заетостта, доходите, решаването

на местни и екологични проблеми и др. Смяната на посоката на обществените очаквания от държавата и правителството към „новата лидерска група“ – бизнесмени и мениджъри, е в основата на новата интерпретация на социалната отговорност на бизнеса. Съвременните бизнес организации оказват специфични въздействия върху социума. Те не са и не могат да бъдат просто „инструмент за печалби“, а извършват дейностите си в общността и обществото, за общността и обществото – осигуряват работа, доходи, качество на живот, здравословна трудова и селищна среда и др. Социалните въздействия надхвърлят специфичните „икономически намерения“. Същевременно, нерешените проблеми на общността, на обществото са предизвикателство за бизнеса – за нови бизнес идеи, за нови бизнес проекти и бизнес практики.

Въпреки убедителните основания на такъв поглед върху социалната отговорност на бизнеса, този подход не винаги се посреща с разбиране от работодателите и мениджърите, а понякога среща възражения и противодействие. Аргументите, които често се противопоставят, или фактите, които противодействат на практическото осъществяване на тази концепция, са: социално отговорното бизнес поведение нарушава принципа за максимизиране на печалбата; бизнес организациите съсредоточават вниманието си върху икономическите си интереси и се „въздържа“ от решаване на социални проблеми на общността и обществото и т.н. Очевидно става дума за концепция и стратегия за поддържане на баланс между „икономическите намерения“ на бизнеса и социално отговорното организационно поведение и създаване на благоприятна за бизнеса дългосрочна перспектива. Социалните въздействия на бизнес организациите и тяхната реактивност към проблемите на общността и обществото, насочени към по-добри условия на труд, по-високи доходи и повишаване качеството на живота, са предизвикателство за бизнеса и мениджмънта в идващото общество.

Питър Дракър срещу икономикса управлението като

Боян СЛАВЕНКОВ

В света на управлението и като научна дисциплина, и като ежедневна практика идеите на Питър Дракър са получили толкова безапелационно и широко разпространение, че той с право е заслужил прозвището „патриарх на съвременния мениджмънт“. Отбелязването на стогодишнината от рождението му е основателен повод да се направят някои критични оценки на неговото творчество /да се проблематизират някои страни/ най-малкото поради обстоятелството, че в специализираната литература по същите въпроси преобладава духът на пълната безкритичност /раболепие/ и на безмълвно възхищение.

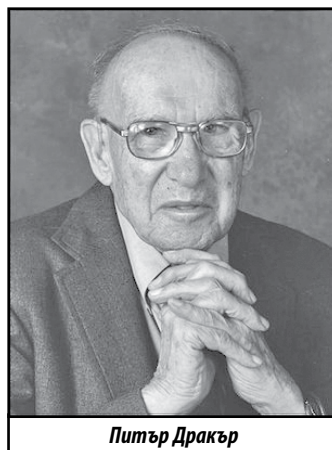
И двете модалности на научното съзнание не са от полза за обективизирането и творческото развитие на изключително богатото и многообразно изследователско наследство на американския автор, който сам приживе обичаше да говори за своите приноси скромно и пестеливо, виждайки смисъла на управлението в постоянното му усъвършенстване и релевантност към промените в социалната практика.

Третирането на научното управление като неикономическа дисциплина и специалност в решаваща степен е повлияно от определението, което Дракър дава на последното като единство на „социална наука и свободно изкуство“, и в това отношение той е наистина прав; Въпреки че е „вграден“ в ежедневната стопанска среда и непрекъснато трябва да разрешава нейните проблеми в полза на ръководената организация, мениджърът не е само субект на чисто икономическо поведение, схематично описано от традиционната теория като избор на алтернативни варианти между ограничени ресурси и конкуриращи се цели, но и на решения и действия, които наистина излизат от идеализираната рамка на мислене на типологизирания за по-голямо удобство „икономически човек“ /или *homo economicus*/. Тъкмо обратното е предназначението на „управляващия човек“, който не взема моментни и абстрактни, и винаги оптимални решения, максимизиращи ползата

за индивидуалния участник в играта. Той трябва в масовия случай да избира от името на акционерите, от които е упълномощен, т.е. **колективно**, а **не индивидуално** да търси постигането на **стратегически**, а **не моментните** цели на фирмата и да изхожда от съображения, далеч надскачащи атомизирания свят на неокласическата парадигма – недостатъчна и непълна информация за останалите участници на пазара и за пазарната среда като цяло, **неопределеността** и вероятностния характер на бъдещото, моментното равновесие в системата. Необходимо е също така привличането и обработването на знания от допълнителни източници от **неикономически** характер – социологичен, политически, социално-политически, технологичен и т.н., но упражняващи самостоятелно влияние върху механизма на вземане на решения и ефикасността на управленския процес. От тази гледна точка разликата между предмета на икономическата и управленската наука наистина е значителна и в много голяма степен може да бъде оприличена с различието между теория и практика, идеално и реално, с всичките рискове и условности от последствията от подобна процедура, разбира се.

Освен посочените различия между икономическото и управленското разбиране на човешката дейност, съществуват и други предпоставки за тяхното обяснение, между които

приоритетно могат да бъдат изброени изискването за определени личностни социално-психологически характеристики на вземащия решенията като способност за предвиждане на бъдещето, творческо въображение, неподражаемост, оригиналност, комбинативност, интуиция, креативност и т. н. Докол-

Питър Дракър

кото „одухотворяването“ на управленската дейност се аргументира от американския учен именно чрез сложността на познаване на човешките качества като обективен материал, с който ръководителят работи и трябва да използва максимално за ефикасността на бизнеса, той осъществява едно своеобразно **обективизиране** на природата на икономическото битие, в което протича стопанският живот на обществото. Ето защо във формално-логичен контекст, чрез включване на понятието за свободно изкуство, авторът едновременно прокарва мост между двете направления на социалното познание и посочва необходимите аргументи за тяхното ясно диференциране. В това се състои несъмнено една от неговите заслуги.

Проблемът, който аз повдигам, обаче не е в привидното спокойствие между двете научни области, а в специфичния формат на противопоставянето, което най-титлуваният

специалист по управление в съвременността полага между икономикса и мениджмънта, произвело една вълнуваща и

Дълбока интелектуална драма на Питър Дракър

Последната възниква поради някои особености от миросгледен и методологически характер и придава един остър драматизъм на творчеството му, изразяващо се в неговите постоянни съмнения във функционалните възможности на капиталистическото общество. Този въпрос заслужава внимание не само защото е слабо изследван в научната литература, но и поради още две основателни причини: за критическото осмисляне на **цялостната визия** на американския изследовател за социалния организъм /или за икономическия механизъм/, както и за целите на „икономизирането“ на мениджмънта, разбирано като обяснение с помощта на основополагащите принципи на икономическата наука, доколкото това е възможно, и в определянето на „ирирационалната територия“ на изкуството.

Всичко започва от дълбокия интерес на Дракър за създаване на **нова социална теория**, заявен в първите му трудове – „Краят на икономическия човек“ и „Бъдещето на индустриалния човек“ от 40-те години на 20-ти век, която да описва релевантно модернизацията на обществените процеси в тяхното конкретно проявление в **индустриалното общество**. Силно повлиян от идеите на германския социален мислител А.Тьонис, той приема неговата концептуална рамка за обяснение на човешките отношения като детерминирани **от „общността“ и от „обществото“**, в които индивидът получава социализация и отговорности, а държавата **се** легитимира пред свои-

или за границите на свободно изкуство

те граждани чрез функциите, които реализира в интерес на общата полза. В същата посока се забелязва присъствието на могъщата фигура на Макс Вебер при третирането на икономическите процеси като важна, но **подчинена част** от по-общите социални действия, на икономиката като „вградени „в по-големи социални структури. Логично последствие от подобни интелектуални внушения е опитът за **социологизирване** на икономическата наука чрез подмяната на нейните методологически основания и парадигмални характеристики, което американският изследовател постига чрез три прехода. На първо място със замяната на понятието за икономическия човек с това за политическия човек. На второ място е издигането на организацията, олицетворена в т.нар. „фабрична общност“, в качеството на елементарния атом на познавателната матрица, което в икономикса се изпълнява от индивида /т.нар. методологически индивидуализъм/. И накрая, в упованието на рационализиращите действия на стопанските субекти – индивид, фирма, правителство, материализирани непосредствено в тяхното **управление** като средство за субективизиране на пазарния механизъм и неговото ръководене в интерес на корпоративното общество. От тук за него не е трудно да пренебрегне принципите и постулатите на икономикса и да ги обяви за неадекватни за познанието на новите реалности в стопанското развитие, което е една

Директна и откровена атака срещу икономическата наука

Социологизирането на предмета на икономическата наука довежда автора до опити за нейното дискредитиране /и до фактическото му **неразбиране** на част от основните

съвременни процеси в стопанския живот/. Вървейки към последните от културно-психологическата феменология и социалните им измерения в повседневната практика, той все по-малко се интересува от тяхната икономическа природа и функции в пазарния механизъм. Твърде симптоматични в този контекст са характеристиките, с които той определя статуса на новия тип работник като основно детерминиран от културата му на живот, а не от мястото на последния в организационната структура на предприятието и участието му в разпределението на доходите, възмущенията му срещу алчността на мениджърите при договарянето на своите възнаграждения, „некоректността“ на участниците в борсовите сделки, сравнени от него с „балкански овчари“, които си крадат овцете и свинете, и т.н. Така Дракър открито заявява разочарованието си и загубата на вяра в модерния капитализъм, недоверие и несъгласие с функциите на някои институции на пазара, каквито са финансовият капитал и фондовата борса като проводници на „враждебното завладяване“ на корпорациите и дестабилизиране на управлението в интерес на краткосрочните печалби и „егоистичните“ нагласи на институционалните инвеститори и други.

В същото време неговите тенденциозни и неоснователни нападки срещу икономическата наука не спират и той постоянно призовава за нов синтез между отделните съставни части на икономикса, за необходимост

от промяна на визията и предмета му и т.н.

В какво е проблемът – в неразбирането, породено от идеализираната, в известна степен, представа за обществото като корпоративно обединение на самостоятелни субекти, които би трябвало да си сътрудничат, подобно на отношенията в една фирма? Или в смяната на модела на капитализма от края на постиндустриалната му епоха, когато на преден план излизат друг тип интереси и движещи сили на развитието, които американският икономист или не вижда, или не желае да приеме като форма на еволюцията на пазарното общество?

И не е ли спекулативният капитал и „прекомерната“ алчност на някои от играчите на икономическата арена цената, която трябва да бъде заплатена за прогреса в стопанския живот, в който паричната икономика от десетилетия насам има водещо значение пред реалния сектор и борсовите спекулации отдавна са възприети – за добро или за лошо, като неотменима част от „правилата на играта“?

Драматизмът в неадекватното възприемане на икономическата реалност от страна на Питър Дракър се проявява особено силно на фона на няколко обстоятелства, които го поставят встрани от магистралното движение както на икономическата теория, така и на реалната практика. Между тях на първо място трябва да бъде посочен най-безпрецедентно продължителният и висок икономически растеж в цялата следвоенна американска история,

от 1992-2007 година, започнал малко след изразеното от него разочарование от съвременните институции на пазарното общество. На второ място е обстоятелството, че никой от именитите икономисти през последните десетилетия не е тръгнал по пътищата, посочени от американския изследовател, а са следвали вътрешната логика и закономерности в развитието и усъвършенстването на аналитичния и методологичен апарат на икономикса. Не на последно място, според нас от изясняване се нуждае интересът на Дракър към проблемите на неправителствените организации и на управлението на публичния сектор, които независимо от значимостта, внушавана им от автора, във функционирането на стопанската система на капитализма – са доказателство за **абдикацията** му от „нормотворчеството“ на социалния модел, който той мечтае да изгради в началото на своя научен път. И точно в това се състои неговата интелектуална драма, която е сложила своя траен отпечатък върху цялостното му изключително богато и многообразно наследство. Силата на изкуството като полет на мисълта и способност за раждане на оригинални и нестандартни решения, с каквито работите на Дракър изобилстват, им е придала наистина уникалност и неподражаемост и го е отвела в територии на управленската наука, които той завладява с лекота. Но опитът му да представи в научен и задоволителен модел обществото, без адекватно разбиране на неговата работеща икономическа теория, е невъзможен. Въображението може да има огромна творческа сила и в определена степен е задължително за всяко отговорно занимание в науката, но както казва един от най-изявените поети на 20-ти век – Томас Елиът – то е повторение на опита. Изкуството е съставна част от визията на Дракър за съдържанието на управленската дейност, но то също има своите граници, които напомнят за себе си по впечатляващ начин всеки път, когато биват забравени.

Идва ли „еволюцията с отворен код“ на мястото на еволюцията по Дарвин?

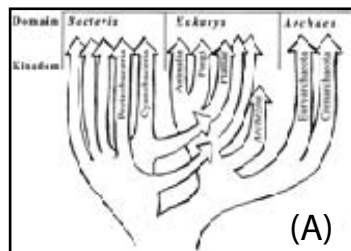
Карл Уезе (Carl Woese) е един от най-известните съвременни еволюционисти. Той е микробиолог, може би най-големият специалист по таксономия на микроорганизмите. От 70-те години на XX век Уезе започва да изследва произхода на микроорганизмите, сходствата и различията в микробните геноми. Уезе е авторът на едно от най-значимите открития на миналия век – за произхода на всички живи същества от три първоначални линии прадеди – Археи, Бактерии и Еукариоти.

В списание *Microbiology Review* от 2004 година Уезе публикува нетрадиционна статия, наречена «Нова биология за новия век». Основната му идея е, че редукционизмът, практикуван в биологията през последните 100 години, трябва да си отиде в миналото и да се развие нова синтетична биология, основана на съобщества и екосистеми, а не на гени и молекули. Идеите на Уезе намират подкрепа и се доразвиват от други известни учени и популяризатори на науката като световноизвестният британски физик-теоретик Фримън Дайсън.

Може би най-революционната идея на Уезе е, че еволюцията не е започнала и няма да свърши в рамките на процеса, описан от Дарвин. Под еволюция по Дарвин (Дарвинова еволюция) Уезе разбира еволюция, основана на конкурентна борба за оцеляване на **отделни** видове, некръстосващи се помежду си. Според изследователя обаче съществуват доказателства, че Дарвиновата еволюция не е започнала от момента на възникването на живота. В основата на най-древните етапи на еволюцията ученият поставя едно доскоро непознато явление, наречено **хоризонтален пренос на гени** – пренос на генетичен материал между различни видове. Анализът на геномите на древните

Отговорът на основните въпроси на Битието – кои сме ние, как сме се появили – напоследък се свеждат до два основни потока – Еволюция и Сътворение. Преливането на водите от тези два потока е естествено явление, макар и отричано от хардлайнерите еволюционисти и креационисти. В последните 150 години теорията на Дарвин, напоследък осъвременена с идеи от генетиката и молекулярната биология, заслужено или не си извоюва статус на почти единственото научно обяснение на еволюцията. В последните години обаче започват да си пробиват път и някои доста традиционни обяснения.

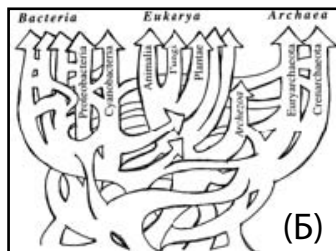
групи живи същества наистина разкрива множество следи от този процес. При това колкото по-далеч отиваме в миналото, толкова по-мощен е бил хоризонталният обмен.

Според Карл Уезе, свободният обмен на ДНК между различни видове в древните времена е бил толкова мощна сила, че е оформил „Дървото на Живота“ по съвсем различен начин от този, който сме свикнали да си представяме. Идеята за „Дървото на живота“ е илюстрация, въведена от Дарвин и ранните еволюционисти, за да покаже родствената връзка между всички живи същества. В „Дървото“ родството обаче се предава само по вертикална линия – от родители на потомство, а отделните видове представляват отделни потоци генетична информация, които няма как да се смесят. Хоризонталният трансфер на информация обаче превръща Дървото на Живота (А) в Мрежа на Живота (Б).

В своята статия за „новата биология“ Уезе описва „Златният век на пред-дарвиновия живот“, когато хоризонталният пренос на гени е бил всеобщо явление, а отделни видове още не са съществували. В тези далечни време-

на хоризонталният пренос е бил толкова интензивен, че не са съществували видове в съвременния смисъл, а по-скоро всички живи клетки са образували нещо като

глобален суперорганизъм, в който трансферът на ДНК е протичал свободно. Животът е представлявал съобщество от клетки от различен тип, които свободно са споделяли помежду си своите каталитични „хитрини“ и други биохимични „открития“, така че създаденото от един е можело да се ползва от всички. Носителите на обменната информация са били вирусите. Свободният обмен на информация – „еволюцията с отворен код“ (open source evolution) е ускорил ранните етапи на еволюцията, която тогава е била колективен процес – цялото глобално съобщество се е усъвършенствало поради това, че най-ефективните клетки са споделяли своите гени с всички останали. Въпреки „щастливия живот“ обаче, усложняването на съществата по този модел било ограничено. „Глобалистичната идилгия“ продължила до момента, в който дадена клетка се оказала малко по-напреднала от останалите. Тогава тя напра-

вила това, което милиарди години след нея направил Бил Гейтс – отделила се от съобществото и отказала да споделя своите гени с останалите клетки. Така се появил първият отделен вид – появата на вида в съвременния смисъл е свързана с употребата на интелектуалната собственост само за частно ползване. Потомството на клетката индивидуалист споделяло нейните качества, докато в същото време останалите клетки в глобалната клетъчна комуна си живеели по старому, свободно обменяйки информация. След няколко милиона години от съобществото се отделила друга клетка, поставяйки бариера пред свободния обмен на информация. Появил се втори вид. После процесът на индивидуализация се ускорил и накрая от първичния глобален суперорганизъм не останало нищо (вероятно само вирусите напомнят за онези древни времена). Всичко живо в един момент се оказало разделено на видове. Започнал Дарвиновият период на еволюцията.

Според Уезе, днес, три милиарда години след „Златния век“ на глобалния суперорганизъм, Дарвиновият период на еволюцията е на път да приключи. Всъщност Дарвиновата еволюция според него е само преход, интерлюдия между две епохи на хоризонтален пренос на гени. Всъщност Дарвиновият период на еволюцията е приключил към своя край преди около 10000 години, когато нашият вид – *Homo sapiens* – заел господстващо положение и започнал да преобразява биосферата според своите нужди. Оттогава **културната еволюция** заела мястото на биологичната в качеството и на главна движеща сила на глобалните антропогенни изменения. Културната еволюция принципно се отличава от Дарвиновата. Културите

Историята на Университета – мечтата и нейната реализация

Летописната книга на проф. д-р Никола Балабанов „Пловдивският университет – мечти и реалности“ беше представена в заседателната зала на Университета на 22 май. В началото той благодари на ректора проф. Иван Куцаров и заместник-ректора проф. Мариана Михайлова за подкрепата им при издаването на тази книга, на присъстващите на премиерата, сред които бяха представители на университетското ръководство, декани на факултети, преподаватели (от първото поколение преподаватели и студенти в ПУ). Той сподели и една от своите „мечти“ – за 50-годишнината на Пловдивския университет (2011 г.) да бъде издаден алманах, който да включва всички преподаватели от създаването на пловдивската алма матер до наши дни.

Както проф. Балабанов заяви, предишните му книги, свързани с Университета, са били „по-топли“, защото там е имал възможност по-свободно да представи своите спомени, да се шегува с героите в тях.

„Пловдивският университет – мечти и реалности“ е фактологична книга, много от страниците в нея са написани на базата на различни документи – отчетни доклади на ректорски и декански ръководства, на други отговорни фигури през годините, отзиви в пресата.

Книгата проследява различни етапи – от мечтата за университет в Пловдив, започнала още през XIX век, преминаваща през годините, за да се стигне до нейната реализация.

Ето какво пише проф. Балабанов във въведението на книгата: „При обработката на материалите се стараех да спазвам основния принцип на историзма – процесите, които са протичали в университета, да бъдат разглеждани във връзка с конкретните исторически условия в страната. Това ме заставяше често да вмъквам свои коментари в изложението. Колкото и малко време да ни дели от началните години и десетилетия, те се характеризират със свой специфичен език и своя култура. Както е известно, езикът винаги е текст, наситен със смисъла и интенциите, принадлежащи на определено време, човек и общество (по Бахтин). „Езикът“ на документите, които съм използвал, от днешна гледна точка е, меко казано,

твърде странен. Сега ние ги четем (в това число и собственоръчно написаните материали) и ги приемаме някои с насмешка, други – с недоумение. А как ще ги възприемат младите хора, израснали и възпитан в годините след „промените“, в друга атмосфера и с различна ценностна система? (...)

Моите „летописи“ обхващат първите 40 години от историята на Пловдивския университет – от създаването му през 1961 г. като Висше училище по природоматематическите науки до края на

ни от местната власт, още в първите месеци след Втората световна война, през октомври 1945 г., е създаден Пловдивски университет. Няколко години по-късно от него се роят три висши училища, прераснали днес в университети – медицински, аграрен и по хранителни технологии.

Създаденият десетина години по-късно Висш педагогически институт (1961 г.) се развива като университет от класически тип, обединяващ хуманитарни, природни и технически науки. заедно с останалите пловдивски висши училища той затвърди авторитета на града ни като най-голям извънстоличен център на науката и висшето образование. Проследяването на този процес на възникване, развитие и утвърждаване на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ е основната цел в книгата. Тъй като според мене в книгата трябва да присъстват и повече сведения за първите личности на университета, прибавих към „Летописите“ и някои от спомените си, публикувани в предишната книга.

Що се отнася до мечтите, които имахме и имаме за развитието на сградния фонд на университета, в книгата те са илюстрирани с няколко фотографии: макет на университетския комплекс, планиран през 70-те години на миналия век (от който се реализира и сега функционира само една от шестте учебни сгради), както и на проектираното разширение на централната сграда (ул. „Цар Асен“ 24, което, от една страна, би увеличило осезателно учебните й площи, от друга – би й придало завършен вид и подходящо за университета „лице“ (...)

Надявам се, че с настоящата книга правя малък принос за събирането и обобщаването на разпилените материали за миналото на Пловдивския университет. Подтик за нейното написване ми даде заветът на нашия патрон, преславния Паисий Хилендарски:

„Да се познават случилите се по-рано в тоя свят неща и делата на ония, които са живели на земята, не само полезно, но и твърде потребно.“

столетието. Книгата е посветена на миналото, а годините след 2000 г. смятам за настояще. (...)

Сметнах за много полезно да започна повествованието от подалечното минало, когато за пръв път са се зародили мечтите за пловдивски университет. Това са годините на „румелийския Пловдив“, когато градът ни е изпълнявал ролята на „първия литературен и духовен център на нова България“. Съединението на Източна Румелия с Княжество България прекъсва реализирането на планове за създаване на висше училище в Пловдив. По-късно, през първата половина на XX век, без да е университетски град, Пловдив продължава да внася своя голям принос за развитието на образованието в България и по-специално – за подготовката на педагогически кадри. През 1909 г. тук е основан първият в страната Учительски институт. Благодарение на изключителната инициативност на пловдивските интелектуалци, реално подкрепя-

Идва ли „еволюцията...“

➡ от стр. 6

се разпространяват не само чрез генетично унаследяване (от родителите на потомството), а в по-голяма степен, чрез хоризонтален пренос на идеи. Затова скоростта на културната еволюция е хиляди пъти по-голяма от тази на Дарвиновата еволюция и ни води към нов тип културна взаимозависимост, наречена глобализация. Освен това, в последните 2-3 десетилетия *Homo sapiens* възкресява древната преддарвинова практика на хоризонтален пренос на гени... чрез технологиите за пренос на гени от едни организми в други, размивайки по този начин междувидовите граници. Ние с голяма скорост се

движим към пост-дарвиновата ера, в която видовете ще престанат да съществуват и еволюцията на живота отново ще стане глобален процес.

Горните идеи са доста спорни и радикални, с което могат да бъдат начало на интересна дискусия. Доколко е основателен ентузиазмът от клетъчната и културна глобализация и рекомбинантните ДНК технологии? До какви последици може да доведе премахването на междувидови граници, съществували милиарди години? И каква ще бъде съдбата на нашия собствен вид в тази насока? ...

Материалите подготви
гл. ас. д-р Евелина ДАСКАЛОВА

ИЗОБЩО НЕ СТАВА ДУМА ЗА ПРОВАЛ НА ПАЗАРИТЕ*

Лешек БАЛЦЕРОВИЧ

Днес само управляващите в Куба, Венецуела, Иран, както и някои идеологии в западния свят осъждат капитализма. Практично мислещите хора знаят, че няма добра алтернатива. Капитализмът обаче има много форми и също така се развива с времето. Ето защо въпросите, които трябва да задаваме, са: 'Какъв капитализъм?' и 'Хвърля ли настоящата криза нова светлина върху този въпрос?'

Популярните отрицания на „алчността“ в отговор на настоящата криза ми се виждат повърхностни. От икономистите се очаква да могат да обяснят поведението на хората, в рамките на фактори, зависещи от ситуацията, а не да се конкурират с проповедници и политики. Доста неубедително звучат спекулации от типа на това – какво би казал Джон Мейнард Кейнс, ако беше жив.

Като предварителна стъпка към един по-продуктивен анализ – да припомним, че не много отдавна японският модел („Japan Inc.“), германският модел „Rhineland“ и други етатистки или корпоративни форми на капитализма бяха въздигани като по-добри алтернативи на предимно пазарно ориентирания англо-саксонски вариант на капитализма. От тогава обаче, въз основа на солидни емпирични изследвания, сме свидетели на вълна на дерегулация на стоковия и трудовия пазари, а в своя Лисабонски проект Европейският съюз си постави амбициозни цели в тази насока.

Изправени пред високата структурирана безработица, пред фискални тежести и застаряващо население, много западни икономики започнаха да реформират своите свръхраздути социални държави. Китай и Индия също ускори своя

Лешек Балцерович

растеж благодарение намаляването на политическия контрол над техните икономики. Опитът на държавите от Централна и Източна Европа показва, че колкото повече реформи в пазара предприемат, толкова по-бърз е растежът в дългосрочен план. Тези и други инициативи са редуцирали сковаващите етатистки нагласи и са разширили ролята на пазара и гражданското общество. Настоящата криза означава, че ние трябва да предприемем следващите стъпки, които да дадат тласък на предприемаческия капитализъм, така че да компенсираме спада в brutния вътрешен продукт, причинен от финансовата криза и от някои опити за нейното овладяване, особено тези, водещи до силно увеличаване на държавния дълг.

Дали обаче на финансовия сектор трябва да се гледа като на изключение? Може ли кризата да бъде интерпретирана като чиста форма на провал на пазарите, който налага по-голяма обществена намеса? Лесно е да се съгласим с фактите – увеличена задълженост и силно раздути активи (assets bubbles) в много икономики, сериозни грешки, направени по върховете

В разгара на икономическата криза у нас отново се появяват гласове, които спекулират със страховете на хората и носталгията по едно забравено минало. Заели удобната поза на обвинители – „видяхте ли!“, те отново говорят за необходимостта от „намеса на държавата“, „защита на трудещите се“, по-ниска „социална цена“ и т.н. Без да ни казват обаче, че заедно с това искат да ни разтоварят от трудното бреме да бъдем информирани, да защитаваме интересите си и да поемем отговорност за своите действия. В този контекст статията на Лешек Балцерович, появила се в средата на май, във вестник „Файненшъл таймс“, ни напомня за опасността от подобни тези. Тя предупреждава, че в условията на демокрация – такива опити трябва да срещнат отпора на разумно мислещите хора, които държат на своята политическа и икономическа свобода – тъкмо защото за разлика от авторитарните режими – тук няма кой да спре и да накаже „отгоре“ популистите.

Всъщност, ако съвременният капитализъм е в криза, дали това не е, защото при разпръснато акционерно участие и липса на действителен контрол на собствениците, редица мениджъри от финансовите пазари и големите корпорации учудващо заприличаха на политическата и стопанската номенклатура от времето на социализма, а действителните предприемачи останаха на заден план?

Доц. д-р Иван Чалъков
катедра „Приложна и институционална социология“
Философско-исторически факултет на ПУ

те на огромните финансови конгломерати. Симптомите обаче не трябва да се бъркат с причините, а що се отнася до причините – тук има сериозно разногласие.

Тезата, че сме свидетели на чиста форма на провал на пазарите не устоява и на най-елементарните тестове. Финансовите институции и пазари работят в една макроикономическа регулаторна и политическа рамка, съставена и поддържана от публичните (държавни) институции и формации – не са необходими големи усилия, за да се посочат емпирично сериозните недостатъци в тази регулаторна рамка, които съществено са допринесли за сегашната криза.

Има място и за по-нататъшни анализи на относителния принос на разхлабената монетарна политика, провеждана от американския Федерален резерв в началото на настоящия век, както и на 'спестовния излишък' в някои нововъзникващи икономики. При една по-рестриктивна

политика на Федералния резерв (и по-дисциплинирана фискална политика на предишния американски президент Джордж У. Буш) бихме имали първаначално един по-бавен растеж и по-малко увеличение на спестовния излишък, съответно по-малко раздуване на финансовите несъответствия и като резултат – по-слаби нарушения в икономическия растеж.

Излишната ликвидност окуражи разпространението на мощни нагласи във финансовите институции, насочени към реализирането на големи краткосрочни приходи. Например двете ипотечни компании Фани Мей и Фреди Мак бяха до голяма степен оръжия за политическа интервенция в американския жилищен пазар. Някои финансови наредби също навярно са ускорили разпространението на финансовия модел „създай и разпределяй“ (originate-to-distribute), обвиняван днес за

* Текстът е публикуван през май 2009 година, а авторът е бил заместник министър-председател на Полша и управител на полската Национална банка. Той е професор в Икономическия университет във Варшава (Warsaw School of Economics). През 80-те години на миналия век е един от икономическите съветници на профсъюза „Солидарност“ и автор на успешния полски план за излизане от кризата в началото на 90-те години, известен като „шокова терапия“.

НОВ ЛЕКСИКОГРАФСКИ ТРУД

Д-р Милена СТОЙКОВА

За всеки от нас, търсещите тайните на Езика, професионално съставеният, с коректно поднесена многостранна езикова информация речник е необходимо удоволствие.

С удоволствие и удовлетворение вече втора година търсим и намираме отговори в двупосочния Руско-български и Българско-руски речник, съставен от Рада Чобанова (ИК „Колибри“, София, 2007).

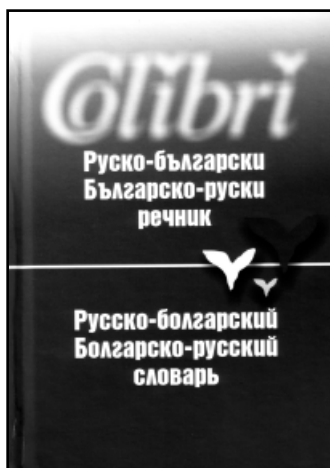
Официалното представяне на Речника се състоя на 22 май 2009 г. в СУ „Св. Климент Охридски“ при огромен интерес. Това представяне демонстрира и обобщава двугодишното осезаемо внимание към Речника от страна на разнородна аудитория, умееща да „познава“ качествения, професионално съставен труд и да го отличава от случайното компилиране на думи с претенции за речник или разговорник, което също е често срещан продукт на книжния пазар.

Речникът на Рада Чобанова се ползва от тази широка аудитория, към която е адресиран – всички носители на български език, които изучават или използват руски език, както и за носителите на руски език, овладяващи или проявяващи интерес към българския език. Такъв тип речник, съдържащ руско-българска и българско-руска част, е много удобен за целите на обучението, а за руските студенти, изучаващи български език (по мнението на руските колеги българисти) е

крайно необходим. А неговата двупосочност и удобен формат го правят ценен помощник за тези цели.

Речникът е съставен на принципа на преводния еквивалент. Речниковата статия съдържа главна (водеща) дума по азбучен ред (в това число собствени имена и аббревиатури), граматична информация, придружена от стилистични и терминологични бележки, отбелязва се преносното значение. Посочените граматични особености са пределно изчерпателни, особено при глагола с отбелязване на видова двойка, рефлексивност, валентност, многозначност. Многобройните примери за съчетаемост, устойчиви, фразеологични и терминологични изрази, популярни пословици и афоризми илюстрират стилистичната и/или конотативна характеристика на лексикалните единици, многообразието на употребата им в езика.

Безспорна заслуга на автора е наличието на ударение и в двете части на Речника – при

това не само върху водещите думи, но също така и върху еквивалентите и илюстративния материал; българите, изучаващи руски език, са подпомогнати и от изписването на буквата {ѐ} и посочването на ортоепични указания в отделни случаи.

Голям успех речникът има благодарение и на широкото представяне на нови думи и нови значения на съществуващи вече в езика лексикални единици, фиксирани в лексикографските източници през последното десетилетие на XX и началото на XXI век. В широк обем е представена лексиката, свързана с навлизането на информационните и мобилните технологии, както и с новите икономически, политически и социални реалности в руското и българското общество.

Отделено е внимание на национално маркираната лексика, както и на честотни за разговорната и младежката реч лексеми и изрази, включително и жаргонизми. Не са пренебрегнати и служебните части на речта, представени в богатството на тяхното функциониране.

Представеният пределно изчерпателен за дадения формат речник, който продължава да се радва на завиден интерес, е естествено продължение на успехите на Рада Чобанова в дългогодишното й задълбочено изследователско отношение към актуалните процеси в областта на руската и българската лексика. Рада Чобанова е съавтор на два учебника по лексика, приети като официални пособия за работа в СУ „Св. Климент Охридски“, ПУ „Паисий Хилендарски“ и други вузове в страната.

В заключение искам да уверя екипа, работил над създаването на този речник (редактор д-р Атанаска Тошева), че основната цел „речникът да открие още един Прозорец към красотата и хармонията на българското и руското Слово“ е постигната. Прозорецът към живия език в неговата многоцветност е широко отворен за всички съмишленици, които имат удоволствието да държат в ръцете си този речник.

➡ от стр. 8

рязко нарасналите задължения и неяснотите при разпределяне на поетите рискове. Тези европейски икономики, които създадоха екстремни жилищно-кредитни балони – Великобритания, Ирландия, Испания – стимулираха търсенето на жилища с отлагане, намаляване или отсрочка в плащането на данъците.

Така че едни аналитично осмислени уроци от настоящата криза би трябвало да се фокусират върху ревизии в макро-икономическата и регулаторна рамка на финансовите пазари, които да сведат до минимум риска от опасни бумове в инвестициите, неизменно водещи до фалити. Политиките, допринасящи за появяването и разраства-

Изобщо не става дума...

нето на огромни финансови конгломерати, които, веднъж попаднали в криза могат да застрашат финансовата стабилност на цели държави, трябва да бъдат идентифицирани и елиминирани.

Тези предложения нямат нищо общо с грандиозните схеми за преоткриване на пазарния капитализъм. Само че всяка криза провокира шок във вярванията на масите дотолкова, че да доведе до политически последици. В една демокрация въздействието на икономическата криза се опосредства от конкуриращите се интерпретации на интелектуалци и политици, предавани чрез медиите. Има риск емпирически съмнителни, но емоционално атрактив-

ни тълкувания, които осъждат пазара и говорят за по-голяма държавна намеса, да намерят почва за развитие. Това би оказало негативно влияние върху дългосрочния икономически растеж в засегнатите държави и би имало сериозни геополитически последици, ако главните западни икономики и най-вече САЩ, обременени с наследството на кризата, се поддадат на този натиск. Особено в условията, когато Китай продължава реформите си.

Както вече са забелязали Л. фон Мизес, Фр. Хайек, Дж. Шумпетер, Р. Нозик и други мислители, в условията на демократичен капитализъм винаги има влиятелни интелектуалци,

които осъждат капитализма и приканват държавата да обуздае пазара. Тук подобна дейност не носи никакъв риск, а дори напротив – може многократно да се отплати. (Този факт рязко контрастира с последициите от това да критикуваш социализма, докато живееш в социализъм.)

Динамичният предприемачески капитализъм понастоящем няма сериозни външни врагове; той може да бъде отслабен единствено отвътре. На това трябва да гледаме като на призив за действие – на всички онези, които вярват, че просперитетът и достойнството на индивида са най-добре защитени при „ограничено правителство“.

Превод: Мария Карабойчева,
Рая Йорданова

АКТРИСАТА ИРМЕНА ЧИЧИКОВА:

Предпочитам театър и кино, които карат да се възнуваме

– Госпожице Чичикова, Вие получихте „Аскеер“ за главна женска роля. Честито! Как се чувства една млада актриса след спечелването на най-престижната национална театрална награда.

– Щастлива. И малко притеснена, защото това се случва само година след завършването на НАТФИЗ. Дори не съм си представяла, че някога мога да я получа, особено толкова рано. Малко се стъписах, но това е част от професията, която по един хубав начин съпътства актьора. Наградата е признание за направеното, дава ми още по-голям кураж да продължа напред.

– Няколко думи за спектакъла „Изкуството да смяташ боклука под килима“, който спечели и наградите за най-добро представление и за режисура.

– Представлението е по филмовия сценарий на „Сцени от един семеен живот“, който е разделен на фрагменти, и „Изкуството да смяташ боклука под килима“ е едно от заглавията там. Деси Шпатова намери изключително интересен прочит и подход към текста – двамата главни герои да бъдат представени от три различни по възраст двойки. Така се запазва основата и същината на историята, но и се мултиплицира във времето и пространството.

Репетициите бяха възнуващи – и за двете ни беше първи опит в Пазарджишкия театър, който прерасна в чудесно сработване и сприятеляване с целия екип. За мен едно от най-важните неща е онова чудо, което се образува между групата хора, работещи заедно – нас то ни сподоби и може би затова резултатът е толкова добър.

– Какъв тип театър предпочитате да правите – класически или по-модерен, с поне-неконвенционални изразни средства?

– Все още нямам голям опит на сцената, за да мога да бъда толкова категорична в изказванията си, като че ли съм по-любопитна към втория тип театър, но и класическият ми харесва. По-важно е, според мен, по какъв начин ще бъде направен. Някои неща, които

Ирмена Чичикова

се водят класически, са доста архаични и не са толкова интересни за гледане. За четирите години в НАТФИЗ ми се формира определен вкус, но не мога да кажа, че отричам даден тип театър. Предпочитам да гледам нещо, което да ми въздейства, да видя, че и актьорите изживяват онова чудо, което кара публиката да идва в залата.

– За кого играе актьорът – за себе си или за публиката?

– Много интересен въпрос. По някакъв начин играе и за публиката, но малко или много в един момент публиката изчезва, колкото и да е трудно това. Човек, колкото и да се старее на сцената да се превъплъти в образа, винаги знае, че отсреща има други хора, които го гледат. Понякога публиката до такава степен я усещаш, че чак ти пречи. Много рядко изцяло се изолираш, но има такива моменти и те са много хубави. Тогава играеш за себе си и преживяваш едно вътрешно удовлетворение за това, което ти се случва на сцената.

– Да свържем следващия въпрос със спектакъла: Кои са нещата в българския театър, които остават „под килима“?

– Много неща остават под килима, важното е онези, които гледат да не ги виждат. Както всяка професия, и тази има своите добри и лоши моменти, зависи как я възприема човек. За мен театърът е чисто изкуство и бих искала да остане такава.

Ирмена Чичикова е родена на 22.05.1984 г. в Пловдив. Средно образование завършва във Френската езикова гимназия „Антоан дьо Сент Екзюпери“ (Пловдив), а висше в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ – в класа на Маргарита Младенова и Иван Добчев.

Първият спектакъл, в който играе още като студентка, е „Изкопни материали“ (по мотиви от романа „Изкопът“ на Андрей Платонов) в театър СФУМАТО през 2005 г. От тогава до сега следват повече от десет роли в театъра (в СФУМАТО, НАТФИЗ, Театър 199, Шаушпилфранкфурт – Германия, ДКТ „Константин Величков“ – Пазарджик, ДТ „Стефан Киров“ – Сливен) и четири в киното, сред които са филмите „34“ (на Любомир Младенов, 2006), „Стъклената река“ (по романа на Емил Андреев, реж. Станимир Трифонов, 2008), „Tete-a-tete“ (късометражен филм на Guillaume Protsenko, 2008).

През тази година получава награда „Аскеер“ за главна женска роля в спектакъла „Изкуството да смяташ боклука под килима“, а за участието си в същия спектакъл е номинирана и за награда „Икар“.

Прави ми впечатление също, че за хора, които гледат театър, но нямат представа от самото му правене, е странно, че актьорската професия е доста трудна. Те си представят, че работата на актьора е една безкрайна песен, светлината на прожекторите, блясък. Видявам такава нагласа и в младите, които сега кандидатстват в НАТФИЗ – те си представят тези четири години като един безкраен купон. Всъщност е точно обратното – да бъдеш актьор е трудно, правят се страшно много жертви. Един изключително изтощаваш труд – във физическо, в умствено и в психическо отношение.

– Кои са нещата, които хората не знаят за Ирмена Чичикова, нейните малки тайни извън театъра?

– Аз сега правя първите си стъпки в театъра и хората малко знаят за мен. Какво да отговоря на този въпрос – безкрайно много обичам родителите си, приятелите. Много обичам музиката и извън театъра тя е моята слабост – харесвам британските групи, алтернативната музика, много и различни неща – въпрос на настроение и муза.

– Известно е, че детето от най-ранна възраст започва да играе, да влиза в роли, някои го правят през целия си живот, без да стават актьори. Кога се пресича тази гра-

ница на „любителския“ и професионалния театър – как се получи при вас?

– При мен нещата се случиха доста по-различно. По разкази на мама и татко и по мои спомени съм била доста свито дете – по-скоро съм се притеснявала от хората, дори от познатите, и съм се криела от тях. В детството си не съм имала никакъв порив да се показвам, да изразявам нещо. Когато ме караха да рецитирам стихотворения, да пая песнички, аз си умирах от срам.

Много ми е интересно и на мен самата кога и как нещата се преобърнаха, за да стане срамливото дете момиче, което иска да се показва пред публика. И то в едно разголзване изкуство като театър – бидейки на сцената, даваш възможност на тези, които те гледат, да пробият през тебе всичко. Мисля, че това е някакъв парадокс, върху който мога да натрупвам.

– Хващам се за думата „разголзване“. През последните години в българския театър имаше доста разголзвания в буквалния смисъл, други неща бяха по-близо до шоуто, отколкото до изкуството. Това начин за привличане на публиката ли е или тенденции в театъра?

– Не знам. Специално за шоуто – като че тази тенден-

Писателят Стефан Памуков дари 27 свои книги на университетската библиотека

Известният литературен изследовател Стефан Памуков направи дарение от 27 свои книги за Университетската библиотека. За съжаление, той самият не присъстваше при обявяването на дарението. То бе представено от неговия близък приятел проф. Никола Балабанов. Впечатления от познанството и работата си със Стефан Памуков споделиха Георги Райчевски и доц. Владимир Янев.

Още като студент в Софийския университет той започва да събира и изследва епистоларното наследство на редица големи български писатели. Следствие от тези му занимания са книгите „Портретът на Яворов“, „Неизвестни писма на Лора“, „Писмата на Мина“, „Неизвестни писма на Елин Пелин“, „Неизвестни ръкописи на Лора“, „Години на самота“ – за съдбата на значителни български писатели преди смъртта им, „Да изживееш болката докрай“ – писма на

Димитър Бояджиев до Елин Пелин, и др.

Насочва се и към биографични представяния на известни личности и творци – „Съдбоносният дуел. Гибелта на Пушкин“, „Лудостта на гения. Драмата на Ван Гог“, издава също „Енциклопедия на италианската литература“, „Енциклопедия на английската литература“, „Любов и трагизъм във френската литература (Средновековие – барок)“, „Дух и страсти. Поглед към френската литература XII-XIX век“ и др. Всички изброени заглавия и още няколко негови книги, както и първото издание на „Кървава песен“ на Пенчо Славейков бяха включени в дарението.

Ето какво пише за Памуков доц. Владимир Янев в „Литературният Пловдив от XIX век до наши дни“: Книгите на Стефан Памуков се отличават с изумителното си (не само за нашите условия) оформление и с перфектното поднасяне на илюстративния материал.

Двойна премиера на Владимир Янев

Преподавателят по съвременна българска литература доц. д-р Владимир Янев представи на 24 юни в Народна библиотека „Иван Вазов“ своите две нови стихосбирки „Петербург“ и „Любов от края на миналия век“. Първата включва стихотворения от петербургския му период (в града на Петър Велики той беше лектор четири години), а във втората са поместени стихотворения от началото на творческия му път до края на миналото столетие.

В препълнената зала на библиотеката Владимир Янев представи поименно своите

„специални“ гости, а след това и двете книги, от които прочете избрани стихотворения.

Доста от тези полиграфични шедеври на собственото му издателство „SM“ са преведени на чужди езици, за да станат достояние на редица световни библиотеки и на претенциозни библиофили. Изправени сме пред творческа продуктивност и възискателност, увенчаващи десети-

летни търсения в архивите и по библиотеките на страната и чужбина, целенасочени и ефективни общувания с първенци на литературата (като Елисавета Багряна, представена от Памуков в оригиналната поредица „Антология манускрипта“, и Дора Габел) науката и културата ни.

➔ от стр. 10

ция все още продължава. Като цяло хората предпочитат да гледат театрални постановки, филми, които са леки, забавни, които няма да ги натоварят, т.е. те са някакво развлечение. Аз лично предпочитам театър и кино, които ме „натоварват“. Мисля, че принципно театърът и киното би трябвало в хубавия смисъл на думата да „натоварват“ – да накарат човека да се замисли, да се развълнува, да се разтревожи. Повърхностните неща, които се правят сега, не ми харесват, но няма как да се бориш с тях. От друга страна – не можеш да бъдеш толкова краен, че да ги отречеш напълно. Защото съществуват различни типове театър, различни типове публика. Въпросът е да не се залива само в някоя от крайностите, да има баланс.

За разголването... С Деси Шпатова сме си говорили за това, за голотата на сцената – в България отново хващаме последния влак. Тя ми е разказ-

Актрисата Ирмена Чичикова...

вала, че в Германия тези неща ги има отдавна и не правят същото впечатление като у нас, те дори не са шокиращи. При положение, разбира се, че са защитени от идеята на спектакъла, че не е самоцелно. Когато голотата на актьора по някакъв начин е инструмент, атрибут на спектакъла – тогава не дразни и не пречи.

– Неписано правило е, че връх в кариерата на мъжа актьор е да играе Хамлет, коя е женската роля, която има същата стойност?

– Разбира се, най-класическият отговор би бил Жулиета. За мен самата – не е това. Аз съм в процес все още на четене на пиеси, гледане на театър, на обогатяване и навлизане в материята и не мога да кажа, че има конкретна роля, която искам задължително да изиграя. За мен сега най-важна е всяка следваща роля – дано да я има и да ме вълнува. Предпо-

лагам, че след няколко години ще дойде и моментът, когато ще си кажа, че искам или не искам да изиграя нещо определено.

– И класическият въпрос – за бъдещите Ви творчески планове?

– В момента репетирам в една нова съвместна продукция на пазарджишкия театър и „Сфумато“, постановка на моя професор Иван Добчев, която трябва да е готова за следващия сезон. Става дума за пиесата „Нирвана“ на Константин Илиев. Играем заедно с Христо Бонин – той е Яворов, аз съм Лора. Тук правя връзка и с предишния въпрос – много бях слушала за представлението, което моята преподавателка проф. Маргарита Младенова беше направила преди години върху същия текст – пожелах си някой ден да играя ролята на Лора и мечтата ми е на път да се сбъдне. Същевременно това е роля, която силно ме занимава

и ме тревожи, предполагам, че ще ме измъчи, защото е много трудна, много интересна, много силна женска роля.

Очаквам и предложения за филми – дали през лятото, дали през есента – там нещата никога не са на сто процента сигурни, но се надявам.

– Роли в театъра или в киното бихте предпочели?

– Трудно е да ги разделя, защото и двете изкуства ме привличат, макар че са доста различни. Трудно ми е да кажа: искам да бъда само театрална или само кино актриса. Надявам се никога да не ми се налага да избирам кардинално. Театърът има очарованието да ти се случва на живо, да ти се случва всеки път като за първи. В киното нещата не се повтарят, но се запечатват и остават завинаги.

– Пожелавам Ви много успехи и много сбъднати роли!

Тильо Тилев

Откъс от речта на Барак Обама пред Националната академия на науките*

Понеже знаем, че напредъкът и благоденствието на бъдещите поколения ще зависи от това, което правим сега, за да образуваме следващото поколение днес аз обявявам нашия подновен ангажимент към образованието в областта на математиката и природните науки.

С този ангажимент американските ученици ще се придвижат от средната част към челото на групата в природните науки и математиката през следващото десетилетие. Защото ние знаем, че нацията, която днес ни надмине в образованието, утре ще ни надмине във всичко останало.

Трябва да започнем веднага. Ние знаем, че качеството на учителите по математика и по природни науки е най-важният единичен фактор, определящ дали ученикът ще преуспява или ще се провали по тези предмети. И все пак във висшите училища повече от двадесет процента от студентите по математика и повече от шейсет процента от студентите по химия и физика се обучават от преподаватели без специализация в тези области. И този проблем само ще се задълбочава, защото според предвижданията през 2015 г. в страната ще има недостиг на повече от 280 000 преподаватели по математика и по природни науки.

Ето защо днес аз обявявам, че тези щати, които поемат силен ангажимент и постигнат напредък в математиката и природните науки, ще бъдат номинирани да кандидатстват тази есен за допълнителни средства по програмата на Секретаря по образованието за \$5 милиарда.

Аз призовавам щатите драстично да подобрят постиженията в математиката и природните науки, като повишават стандартите, модернизират научните лаборатории, усъвършенстват учебните програми и подкрепят сътрудничествата за подобряване на използването на природните

Барак Обама

науки и технологиите в нашите учебни стаи. Призовавам щатите да повишават качеството на подготовка на учителите и да привличат нови и квалифицирани преподаватели по математика и по природните науки, които да увеличат учениците и студентите и да съживяват тези предмети в нашите училища.

В тази инициатива и други подобни ние ще работим за подкрепяне на творческите подходи. Нека създадем предпоставки за задържане и възнаграждаване на ефективните учители и нека създадем възможности за опитните професионалисти да влязат в учебната стая. Точно сега имаме химици, които могат да преподават химия, физици, които могат да преподават физика, статистици, които да преподават математика. Но ние трябва да намерим начини да използваме знанията и ентузиазма на тези хора – хора като вас – в учебната стая.

Има щати, например, които вършат иновативна работа. За мен е удоволствие да обявя, че губернатор Ед Рендъл ще оглави едно движение на Асоциацията на националните губернатори, чиято цел е да увеличи броя на щатите, които превръщат образованието в областта на природните науки, технологиите, инженерството и математиката в свой върховен приоритет. Понастоящем шест щата участ-

ват в инициативата, включително Пенсилвания, която е предприела една ефективна програма за осигуряване и подготовка на обучена работна сила, която да привлича дейностите, свързани с 21-ви век. Аз бих искал всеки щат да участва в тази инициатива.

Но нашата работа не свършва с университетската диплома. В продължение на десетилетия ние бяхме водещи в света по образователни постижения и вследствие на това бяхме първи в света и по икономически растеж. Законопроектът G.I., например, помогна да бъде изпратено едно цяло поколение в коледжите. Но в новата икономическа ситуация ние изоставаме от други нации по броя на завършилите висше училище, по нивото на образованието и в изграждането на учени и инженери.

Ето защо моята администрация е поставила цел, която много ще усили нашата конкурентна способност за високозаплатените, високотехнологични дейности на 21-ви век – и ще създаде следващото поколение от учени и инженери. В следващото десетилетие – към 2020 г. – Америка отново ще има най-големия процент от завършващи коледжите в света. И ние сме осигурили данъчни кредити и стипендии, за да направим обучението в колеж по-достъпно.

Моят бюджет също така утвържда броя на изследователските стипендии към Националната научна фондация. Тази програма беше създадена като част от космическата надпревара преди пет десетилетия. През годините оттогава тя е останала общо взето с непроменен обем, въпреки че броят на студентите, които кандидатстват за тези стипендии, е нараснал неимоверно. Ние би трябвало да подкрепяме тези млади хора, които се стремят към научна кариера, а не да поставяме препятствия на пътя им.

Ето така ние ще поведем света към нови открития в този нов век. Но това ще изисква много повече усилия, отколкото само работата на правителството. Ще трябва да

участваме всички ние. Ще трябва да участвате и всички вие.

И така, днес аз искам да ви призова да използвате вашата любов и знания в науката, за да разпалите същото чувство на удивление и възхищение у новото поколение.

Младите хора на Америка ще посрещнат това предизвикателство, ако им се даде възможност и ако бъдат призовани да се присъединят към една кауза по-голяма от тях самите. И ако имаме необходимите сведения. Средната възраст на хората от контролния екип на НАСА по време на мисията Аполло 17 беше само 26 години. Аз зная, че младите хора днес са готови да се изправят срещу огромните предизвикателства на това столетие.

Затова искам да ви убедя да прекарвате повече време в учебните стаи – говорейки и показвайки на младите хора какво е значението на вашата работа и какво означава тя за вас. Окуражавайте вашите университети да участват в програми, които позволяват на студентите да получат степен в научните области и освен това преподавателска квалификация.

Искам да знаете, че аз ще работя рамо до рамо с вас. Ще участвам в обществена информационна кампания, целяща да насърчава студентите да се ориентират към кариери в природните науки, математиката и инженерството – защото нашето бъдеще зависи от това.

И Департаментът по енергията и Националната научна фондация ще предприемат съвместна инициатива, за да вдъхновят десетки хиляди американски студенти да се посветят на науката, инженерството и предприемачеството, имащи отношение към чистата енергия.

Това ще подкрепи образователната кампания за завладяване въображението на младите хора, които са в състояние да ни помогнат да се справим с енергийното предизвикателство. То ще създа-

*Предложената извадка е от речта на американския президент Барак Обама пред Национална академия на науките – САЩ, произнесена на 27 април 2009 година.

Онази частица съществуване, която ни прави значими...

Теодора ПЕТРОВА

„Хормония“ е мултикултурно студентско общество, чието начало е поставено през есента на 1998 г. в часовете по ЛТЗ. Обществото се ръководи от доц. д-р Соня Райчева. В него участват студенти от Пловдивския университет – всички специалности, и от други учебни заведения – МА, АМТИИ, УХТ. „Хормония“ надхвърля академичните граници и достига параметрите на своеобразен поетично-музикален форум, в който за участниците не съществуват разграничения по възраст, опит и квалификация, а точно обратното – равнопоставеност. В „Хормония“ всеки е свободен да изложи своите идеи, световъзприятия и чувствено, които именно го превръщат в уникален творец и субект. „Хормония“ е своеобразно поле за среща на различни индивидуалности, обединени от любовта към красивото под всичките му форми и измерения.

„Хормония“ представя свои авторски творби под формата на спектакли. Първите миниспектакли са представяни пред публика от старчески домове, детски домове („Мария Луиза“ в Пловдив), Пловдивския затвор (режисиран от покойния Христо Церовски). От годината на своето създаване до сега са поставени в Пловдив и

Момент от спектакъла по случай 10-годишнината на „Хормония“

редица други градове на България следните спектакли: „Кой съм аз?“, „Стран(н)ици в нощта“, „Привързани“, „Искам“, „Пътят“, „Нека бъде светлина“ и „Заради тебе“.

Първият спектакъл е поставен на 13 май 1999 г. в Учебния театър на Пловдивския университет, побиращ 65 човека, а посетителите на спектакъла наброяват 300 човека, които преливат в залата и целия двор. Тогавашният ректор проф. Сапарев ласкаво ги приветства и придружава в по-нататъшни изяви в: Дома на учените, Балабановата къща, Етнографския музей, Кукления театър.

В „Хормония“ членовете получават освен удоволствие и удовлетворение от общуването с изкуството, но и благоприятна почва за бъдеща творческа реализация. До подобна реализация са достигнали Динко Динков, Никола Нейков и Добромир Русев, издали общата книга „Триумвират“ с предговор от проф. Клео Протохристов. Динко Динков издава и самостоятелна книга през 2009 г. „Колобърът“, която е удостоена с годишна литературна награда, Бургас, 2008 г. В „Хормония“ членуват и други носители на много национални и градски награди като Лалияна Груева – носителка

на награда „Пигмалион“. Много от членовете на „Хормония“ постигат своята професионална и творческа реализация извън границите на България: Милена Кирилова има два доктората в Сорбоната, Париж, а сега е в Канада. Мина Колева е в европейския парламент в Брюксел. Ваня Шабленска – Сорбоната, Париж. София и Пламен също са в Париж, Франция. Калоян Стайков е в Холандия, Павел Козанов е в Канада, Велислава – в Германия, Лидия – в Испания, Ваня и Стефка Стаменов – Англия. Това не са имената на всички хормонисти, надхвърлили границите на България, но макар и толкова далеч от родината си, те остават неразривно свързани както с всичко българско, така и с „Хормония“, превърнала се във важна част от живота им.

„Хормония“ не е ковачница, която изковава готовата човешка мисъл и стих, „Хормония“ не е пещ, в която се изпичат омесените хлябове. „Хормония“ е простор, в който всеки има право да лети и достига своите върхове. Но не „Хормония“ дава крилата, те се раждат в индивидуалната творческа личност. „Хормония“ дава попълнител вятър, дава слънцето, което да търсим, дава заслона, в който да се скрием от бурята.

➡ от стр. 14

де изследователски възможности за студентите от първите курсове и образователни възможности за жените и малцинствата, които твърде често са били недостатъчно представени в научните и технологичните области, но са не по-малко способни за откриване на решенията, които ще ни помогнат да разширим нашата икономика и да спасим планетата. И то ще подпомага със стипендии, интердисциплинарни програми за напреднали студенти и партньорства между академичните институции и иновативните компании, за да подготвим такова поколение американци, които да посрещнат глобалните предизвикателства.

Защото ние трябва винаги да помним, че някъде в Америка има един предприемач, търсещ заем,

Речта на Барак Обама...

за да стартира бизнес, който може да преобрази цял индустриален клон, но още не е успял да си го осигури. Има учен с идея за експеримент, който би могъл да предложи ново лечение на рака – но той още не е намерил необходимото финансиране. Има дете с търсещ ум, което се вглежда в нощното небе. Може би то носи в себе си потенциала да промени нашия свят – но все още не знае това.

Както знаете, научното откритие е нещо много повече от едно случайно блестящо хрумване – колкото и важно да е това. Обикновено е нужно време, тежка работа, търпение; необходима е квалификация; често е необходима подкрепата на цялата нация.

Но то съдържа потенциал, какъвто няма в нито една друга област на човешката дейност.

Научното обновяване ни дава възможността да постигнем благоденствие. То ни предлага добри възможности да подобрим здравето и живота си – подобрения, които ние често приемаме за даденост. Но то ни дава и нещо повече.

По същността си, науката ни принуждава да се съобразяваме с истината такава, каквато сме я разбрали. Някои истини ни изпълват със страхопочитание. Други ни принуждават да поставяме под въпрос отдавна установени възгледи. Науката не може да отговори на всички въпроси; наистина понякога изглежда, че колкото повече проникваме в тайните на физиче-

ския свят, толкова по-скромни ставаме. Науката не може да замести нашата етика, нашите принципи или нашата вяра, но науката може да ни помогне да разберем тези неща и да накараме тези ценности, тези морални принципи, тази вяра, да ни служат – за да нахраним едно дете, да излекуваме болните, да бъдем добри стопани на тази земя.

Нека помним, че с всяко ново откритие и възможностите, които то ни дава, поемаме и нова отговорност, че нахърнимостта и особената същност на живота ни принуждават да преодоляваме нашите различия, да се заемем с нашите общи проблеми, да поддържаме и продължаваме стремежа на човечеството към един по-добър свят.

Извадката бе направена от проф. Никола Балабанов

3 награди „Пловдив“ в Университета

ЛИТЕРАТУРА

Гинка Бакърджиева, Йордан Костурков и Младен Влашки са трима от носителите на награда „Пловдив“ – за превод, литература и журналистика.

ПРЕВОД

Йордан Костурков

за сборника с разкази

„Добри момчета, лоши момичета“

Добри момчета, лоши момичета“ е най-представителната книга на писателя, който дебютира през 1982 година с „Малка е Троя“. През последните три години Й. Костурков получи последователно награда „Пловдив“, наградата „Кръстан Дянков“ на Фондация „Елизабет Костова“, наградата за заслуги на Съюза на преводачите в България и наградата за белетристика на Съюза на българските писатели.

Проф. Енчо Мутафов коментира: „Тази книга печели от това, че е написана в добрите традиции на разказването... книга, с която читателят ще се чувства уютно.“ „Йордан Костурков може да бъде определен като един от най-проникновените съвременни белетристи и майстор в експеримента с новелата и късия разказ... У нас не са много хората, които не просто пишат, а показват как се пише“ – Живко Желев, писател и телевизионен журналист.

А поетът и драматургът Петър Анастасов допълва: Написаното от Йордан Костурков винаги е било запазена марка на едно самобитно, талантливо и високоинтелигентно присъствие в съвременната българска литература... „Добри момчета, лоши момичета“ е книга-огледало на днеш-

ния български живот, който се оказва по-силен от желанието ни да го променим....

Йордан Костурков, признава за книгата си и нейния успех, че никога не си е представял своя живот по начина, по който се случва в момента. Един от най-значимите ерудити у нас, университетски преподавател по английска и американска литература и един от най-добрите ни съвременни преводачи от езика на Шекспир (превел е произведения на Гор Видал, Норман Мейлър, Джером К. Джером и Агата Кристи), несъмнено си спечели име и като майстор в експеримента с новелата и късия разказ. „Добри момчета, лоши момичета“ съдържа есенцията на нашето време, неговите истории, дописващи скромно голямата история, в която живеем.

Гинка Бакърджиева

за „Вероника и кокосовия дядо“

от чешкия писател Павел Шрут

Гинка Бакърджиева е преподавател по чешки език в ПУ „Паисий Хилендарски“. Преобладаващата част от публикациите ѝ са ориентирани към езиковата комуникация. През 1996-1999 г. разработва изследователски проект на тема „Глотометричен анализ на текста“, а през 2003-2006 г. е включена в авторския екип на мултимедийния курс „Български език за чужденци“, отличен с Европейски езиков знак. Участвала е в редица научни прояви в страната и чужбина, сътрудничи в издаването на сп. Ното bohémicus. Превела е над 15 чешки филма, както и творби на В. Незвал, Вл. Ванчура, Ю. Зейер и др.

Павел Шрут е един от най-известните детски автори в Чехия, поет и преводач, носител на множество награди. С живия и остроумен текст и забавните илюстрации „Вероника и кокосовия дядо“ е пожънала невероятен успех не само в Чехия, но и в други страни. По своето въздействие книгата си съперничи с класически детски произведения като „Мечо Пух“ и „Пипи Дългото Чорапче“.

Тази весела книга, наситена с много хумор и забавни дет-

ски приключения, предполага изключително много подводни камъни за преводача. Текстът не е просто преведен от чешки на български език, той е претворен и сякаш написан специално за българските деца от Гинка Бакърджиева. С изключителна вещина са намерени най-подходящите еквиваленти за много реалии и идиоматични изрази, за да се постигне ефектът от един жив и естествен български език, който да предизвика радост у детето.

Още с излизането си на български език „Вероника и кокосовия дядо“ предизвика интереса на пресата, критиката и най-вече на децата. Специално място бе отделено за качествата на художествения превод на книгата, например в излъченото предаване по БНТ „Библиотеката“, във в. „Аз Буки“ и други.

Младен Влашки е завършил българска филология в Пловдивския университет, специализирал е сравнително литературознание във Виенския университет и работи като редовен преподавател по Антична и западноевропейска литература в ПУ.

През 1988 г. започва да пише за в-к „Пловдивски университет“, а по сетне на фолиото за култура във в-к „Комсомолска искра“. Интересът му към публичното слово се развива след 1990 г. –

Журналистика

МЛАДЕН ВЛАШКИ

за радиопредаването „Преге“, излъчвано в ефира на БНР – Радио Пловдив

печата в списанията „Тракия“, „Всичко за книгата“, „Страница“, вестниците „Марица“, „Капитал“, „21 век“. Правил е авторска страница за книги във в-к „Демокрация днес“.

В началото на 2008 г. създава авторско радио-предаване с името „Преге“. Самата метафора в наименованието говори за търсене на конкретно-сетивен допир между книгата и нейния

възприемател. Още същата година предаването е отличено с националната награда „Осма муза“ в раздел „Образователни, познавателни предавания“ на радио конкурса в рамките на Медийния фестивал в София. За трайния интерес на Младен Влашки към публичния свят на литературата свидетелстват не само академичните му занимания. Той е един от основателите и редакторите на литературното списание

Проектът VOCAL подпомага общуването и интеграцията на студентите в Европа

Пловдивският университет бешедомакин на работна среща по проекта VOCAL (www.vocalproject.eu), в който има представители на Ирландия, България, Германия, Италия, Литва, Португалия, Словакия, Унгария, Финландия, Швейцария, а работните езици са 11. Партньор от българска страна е Филологическият факултет на Пловдивския университет, а в екипа участват доц. д-р Ирина Чонгарова – ръководител, доц. д-р Петя Бъркалова, гл. ас. д-р Юлиана Чакърова и Мария Гуджева.

При откриването на форума успешна работа на участниците пожелаха заместник-ректорът по международно сътрудничество и наука проф. д-р Георги Андреев и директорът на отдел „Научна и приложна дейност“ Весела Казашка. С приветствие към чуждестранните гости се обърна и заместник-деканът на Филологическия факултет доц. д-р Петя Бъркалова (публикуваме го отделно).

Проектът VOCAL е насочен предимно към студенти, които имат намерение да отидат на стаж в друга страна, за да подпомогне подготовката им за такова пътуване. Сайтът следва методите и структурата на един предишен успешен проект на Европейския съюз под названието Problem SOLVE (www.problemsolve.org). В предходния проект са включени разделите *Пътуване, Наставяване, Общуване, Спешни случаи, Работа*. Уеб базираните материали са лесно достъпни, удобни за ползване и са двуезични – на езика на всяка страна участник и на английски. Те съдържат упражнения за езика

и културата на дадената страна, които изискват студентите активно да се включат в практическо решаване на проблеми, като участват във виртуално пътуване в чужбина. Този инструмент подготвя студентите интерактивно да се справят с всички потенциални предизвикателства, които могат да срещнат.

Новост при VOCAL е включването на още един компонент, наречен *Език за социални цели*, свързан с темите *Бизнес, Туризм, Банкиране и банкови услуги, Технологии*. Преди да започне разработването на основните теми са били анкетирани различни групи студенти, които са били на стаж в чужбина. Целта е да се получи обратна информация и да е сигурно, че подготвените материали действително са важни за студентите и отговарят на техните нужди. Съдържанието, виртуалните разходки, въпросите и тестовите са внимателно обмислени и подготвени от носители на езика, а също така са апробирани с различни групи студенти. От практическа и методологическа гледна точка проектът е новаторски отговор на нуждата от езикова и културологична подготовка на студентите преди заминаването им в чужбина, за да подпомогне успешната интеграция. Владееенето на езици означава по-голяма мобилност, а мултилингвизмът в Европа е основна ценност и една от уникалните характеристики, допринасящи за нейното богатство и многообразие.

„Пловдивски университет“

„Страница“. В него вече десет години се прокарва линията на ценностно отношение към литературните процеси у нас като част от съвременния български културен живот. През 2008 година списание „Страница“ получи и голямата националната награда „Христо Г. Данов“ за „подкрепа на българската книга“. Не малка е ролята за това на Младен Влашки и неговите „Страница на Младен Влашки“.

Тези няколко биографични факта ясно очертават избора и трайно отстояван професионално и творчески ангажимент на Младен Влашки към днешната българска култура и по-специално в сферата на книгите, медиите и литературата. Така че създаването на авторското предаване „Преге“ е едно успешно продължение с нови журналистически средства на този траен ангажимент.

Приветствено слово

Скъпи колеги, скъпи участници в проекта VOCAL от Ирландия, Германия, Италия, Литва, Португалия, Словакия, Унгария, Финландия и Швейцария.

Добре дошли в Пловдивския университет. Добре дошли Пловдив. Нашият град е на кръстопътно място. Тук още личат останките и културните пластове на няколко империи. Тук от незапомнени времена съвместно са съществували етноси, култури и езици. Чрез десетки билатерални договори ние днес се опитваме успешно да интегрираме студентите си в Европа, но и да обърнем погледите на нашите партньори към себе си. Когато днес професионално се обвързваме с каузата за мултикултурна и многоезична Европа, имаме едно странно усещане за дежа вю. Опитът и разказите на нашите изходящи Еразъм студенти за пребиваването им в университетите на различни европейски страни някак странно напомнят за опита на българските млади интелектуалци от началото на миналия век. Те също са отивали да учат в европейските университети, за да се върнат после в България и да участват в изграждането на пътни съоръжения, градска инфраструктура, модерна система от училища, институти, музеи, галерии, библиотеки, симфонични оркестри. И обратно, не малко чужденци, предразположени към авантюри на духа, са оставали задълго или завинаги тук заради пълнотата на живота, заради слънцето и ласкавата природа, дори заради неравноделните размери на музиката по нашите земи.

Това и днес се случва с някои входящи Еразъм студенти при нас.

Казвам това по няколко причини. Първата: днес възможностите за прекрчване на граници, езици и култури са открити пред много повече хора. Проектът VOCAL се ангажира да ги информира, за да им спести стреса, напрежението, изненадите и разочарованието. Втората: днес езиците са стратифицирани и потапянето в сфери като бизнес, туризъм, банки, високи технологии ни изправя пред серия от „превключвания“ от един речников пласт в друг. Проектът VOCAL дава знания за тези превключвания. Третата: днес най-важното в багажа на пътуващия студент са флашките, лаптопът, мобилният телефон, кредитната карта. Сайтът на VOCAL е на разположение и подготвя предварително младите хора за активно присъствие в нова езикова и културна среда. Четвъртата: участниците в проекта VOCAL са наясно с параметрите на неговото въздействие – те представят предстоящото пребиваване в чужбина като вече случило се във виртуалната среда.

Всяко пътуване, разбира се, е въпрос на реално случване. Проектът VOCAL оставя всеки сам да осъществи своето пътуване.

Пожелавам ви успешна работа. Чувствайте се като у дома си. Надявам се дните ви в Пловдив да са полезни и да ви обогатят с нови идеи, опит, познания и връзки.

Доц. д-р Петя Бъркалова

Резултатите от студентския литературен конкурс

Над 30 студенти участваха в последното издание на литературния конкурс, организиран от вестник „Пловдивски университет“. На 28 май в 6. аудитория бяха връчени наградите на отличените автори, които имаха и възможност да прочетат свои творби.

Идеята на конкурса е не само да бъде оценена литературната продукция на участващите студенти, но и да събере заедно младите таланти, защото знаем колко е важно да имат литературна среда, да могат да общуват и обменят мнения със своите връстници и преподавателите си.

По традиция най-много бяха филолозите, но прави впечатление, че имаше доста участници и от други специалности – психология, икономика, математика, философия, история, етнология, балканистика.

Разбира се, талантът не е приоритет на определена специалност. Една от книгите на Евгений Евтушенко е със заглавие „Талантът не е случайна чудо“. Младите автори трябва да знаят, че, за да се случи чудото дарованието да се превърне в талант, са нужни много четене, много работа със словото, характер и готовност за служене на нейно величество Литературата.

В тазгодишния конкурс имаше двама участници, които се представиха и в двата раздела най-цялостно. В текстовете на останалите имаше известна неравностойност, на места проличаваше неопитност да се отсее истинското от ненужното, от познатото, от излишния сантимент или прекалената агресия, другаде се усещаха напеви на поп фолк песни, имаше откровено наивни тестове, архаични изрази от типа „кат“ (като) или „сал“ (само). Колеги, четете класиците, но не пишете като тях, вие сте автори на своето време, използвайте неговия език.

Първа и втора награда от конкурс за превод получиха студенти от ПУ

В София се проведе Десетият общобалкански студентски конкурс за превод, организиран от специалност „Новогръцка филология“ (СУ „Св. Климент Охридски“), бакалавърска програма „Неоелинистика“ (НБУ) и Сдружението на преводачите в България, като тази година за втори път се проведе на две нива – отделно за студенти от бакалавърските и за магистърските програми. Конкурсът е анонимен.

Предидните девет конкурса предизвикаха интереса и на студенти, изучаващи новогръцки, от други балкански страни – Сърбия, Румъния и Турция (техните

участници превеждаха на своите родни езици).

Най-добрите преводи се публикуват в издания на Дружеството на неоелинистите в България и на Сдружение-то на преводачите.

Компетентно жури определи първите три награди за превод на поезия и проза. Първа и Втора награда в раздел „Поезия“ (бакалаври) спечелиха съответно Стефанка Василева и Теодора Аврамова от Пловдивския университет, специалност „Български език и новогръцки език“, с преподаватели по новогръцки проф. д-р Стойна Пороманска и ст. ас. Галина Брусева.

Участници и гости очакват обявяването на наградите

Използвайте времето си в Университета – тук има прекрасни преподаватели по литература, които могат да ви бъдат изключително полезни със своите съвети. Защото често живеем с мисълта колко велики автори сме, а всъщност сме на абсолютно погрешен път. В тази връзка ще цитирам едно стихотворение на австрийския поет Ерих Фрид, в което се казва: „Краката на голямата лъжа не винаги са толкова къси. Често по-къс е животът на тези, които са повярвали в нея“.

Истината в нашия случай е решението на журито, което бе в състав: доц. д-р Жоржета Чолакова – председател, членове – гл. ас. д-р Дияна Николова и д-р Соня Александрова. Ето и наградените автори:

Поезия

Първа награда – Надежда Паликрушева – магистратура „Кино и литература“

Втора награда – Свобода Стоева – Етнология, II курс

Трета награда – Валери Шуманов – Международни икономически отношения, I курс

Поощрителна награда

Петя Райчева – Български език и история, IV курс

Живко Даракчиев – Психология, III курс

Калин Темелков – Балканистика, IV курс

Проза

Втора награда

Надежда Паликрушева – магистратура „Кино и литература“

Свобода Стоева – Етнология, II курс

Поощрителна награда

Гергана Милева – Международни икономически отношения, I курс.

Извън кръга на отличените, но сред направилите добро впечатление на журито бяха Ивайло Томев – Психология, II курс, Десислава Илиева – магистратура „Кино и литература“, Мария Кичукова – Българска филология, IV курс, Теодора Петрова – Българска филология, II курс и др.

Специален гост тази година беше Петър Краевски – поет, сатирик, радио и телевизионен водещ, който е и новият Доктор хонорис кауза на вестник „Пловдивски университет“. Академичното слово на Краевски публикуваме отделно.

На наградените участници в конкурса – честито! На останалите – успех в следващите издания.

Тильо Тилев

Петър Краевски е новият Доктор хонорис кауза на вестника

БЪРЗО СЛОВО ЗА BG ЛИТЕРАТУРАТА

Уважаема аудитория,

„Всяко начало е трудно!“, казал ковачът и откраднал наковалня... С тази немска поговорка се опитвам да открадна вашето внимание. Знам, че това е тежка задача, предвид настоящото задание – слово за литературата. Първата мисъл, която ме споходи, беше откровено авто-иронична. Сетих се за онзи анекдот, в който древногръцкият лирик Симонид наблюдавал един мълчаливец и накрая не се стърпял, па му казал:

- Ако си глупав, постъпваш умно. Но ако си умен, постъпваш глупаво!

Онзи нищо не казал.

А аз трябва да кажа нещо. И се очаква то да бъде умно. Всъщност, аз просто ще споделя това, което мисля – тук, в тази сграда, където преди повече от петнайсет години съм полагал изпитите си по българска литература.

Каква е литературната ситуация днес?

Според Панко Анчев „Колкото и отвисоко да гледаме, все ще забележим, че българската литература и днес е жива“. Съвсем друго мнение застъпва Александър Кьосев: „Българската литература е (почти) умряла. Защото никой не признава старите ѝ механизми на възпроизвеждане“. А Георги Тенев събира тезата и антитезата в синтез: „Българската литература е умряла, но това ме прави свободен!“, т.е. тя е умряла, за да е жива в една по-друга форма или по-точно – в доста и по-други форми. Литературата умря, да живее литературата!

На този академичен, фон няма как да не призная, че напоследък в сферите на духовното всичко хвъркато се яде. И няма как да не възпея това хвъркато със средствата на оперативната сатира:

Ах, летете, птичечовки,
мравояди, земеровки...
Рейте се в простора шурав –
днешната литература!

С две думи – живот има. Жива е днешната литература! Друг е въпросът в какви форми се възпроизвежда, дали тези форми са функционални и доколко от тях ще еволюират нови таксономични единици. Тук държа да отбележа, че се надявам да функционира и чувството ви за хумор.

Ако трябва да бъда по-сериозен, ще призная, че от един преход време в литературата наистина се забелязва оживление. Това е постъпателно движение от рационалното към интуитивното, от познавателното към емоционалното, от съзерцателното към действието и пърформанса. Ясно доловимо е желанието на повечето автори за

бърз медиен успех и за пресътворяване на текста в някаква публична, за предпочитане – екранна форма /било то като сценарий за филм или като елемент от някакво шоу/. Примери много. Поетеса прави стриптиз в интернет, докато рецитира стихове. Провинциални поети четат оди на едър рогат добитък и провокират весела дискусия в „Часът на Милен Цветков“. Голобради класици установят литературна диктатура под девиза: „Да убием българската литература!“ или „Поезията – това съм аз!“. Процъфтяват: бързото писане по хронометър, поетичните дуели пред публика, фестивалите за SMS поезия, интернет конкурсите от сорта „Роман в 6 думи“ и прочее тъй нататъци... Водеща тенденция в този любопитен хепънинг, наречен „съвременен литературен процес“, е смелото, а понякога и брутално разбиване на йерархията, останала в наследство. Разрушават се утвърдените жанрове. Детронират се авторитети. Провокират се конфликти по линията на разлома „стари-млади“. В тази търсена анархия литературните течения се завихрят и самоорганизируют в себедостатъчни ядра – т.нар. литературни кръгове, където е пълно с поклонници на новия бог – PR.

А какво са самите литературни кръгове:

Виенски колела на успеха,
въздушни килийки с бляскави шапита,
полюшващи се амвони за себеслужение,
изплюти костилки от черешата на един народ,
къделки захарен Орхан Памук на клечка,
слънчица от станиол, омазани с марципан,
римувани пуканки на прецъфтели луни,
графити по фасадата на деня

литературните кръгове

въртят се,
и въртят се,
и въртят се

до главозамайване...

Преди повече от двацет години големият и тромав циклон на соцреализма срещна западния антициклон, известен като „Вятър на промяната“. В резултат на сблъсъка литературните въздушни маси у нас се разпаднаха на отделни вихри и подухвания. Днес, колкото и да се отдават един от друг, тези кръгове си влияят. Техните хармонични или шумообразуващи трептения взаимно се проникват, предават си поетични енергии или просто се неутрализират. Но въздухът е един. Както казва Ихаб Хасан „Всички

Петър Краевски роден на 16.08.1969 г. в Пловдив. Завършил е Английската гимназия – Пловдив и английска филология в ПУ „Паусий Хилендарски“. Работи в електронните медии от 1993 г. като автор и водещ на хумористични и сатирични радио програми, нощни блокове и предавания за култура, сред които „ПЕТКРАСКИ“ и „ЕТНО ФОРУМ“, за които получава първа и специална награда на Международния медиен конкурс в Албена. Бил е програмен директор на две радиостанции и една телевизия. Бил е главен сценарист на телевизионни предавания като „Звездно варие“ /по една вече затихнала телевизия/ и „В неделя със...“ по БНТ1. Редовен сътрудник на Българското национално радио, редакция „Хумор, сатира и забава“, и на вестник „Стършел“. Автор на текстове за фестивала на сатиричната песен „Златният кос“. Организатор на Националния поетичен конкурс „За един по-човечен свят“ – поезия и сатира. Бил е редактор на сатирични страници в няколко печатни медии.

Петър Краевски е автор на сатиричните книги: „Стриптиз по всяко време“, „Вятър от консерва“ и „Ало как сте?“, на поетичния сборник „Сомнамбул“ и на виртуалния роман „Чат или сбогуване с Аркадия“. Книгата му „Ало, как сте?“ официално е обявена за най-продаваната книга за ноември 2001 г. в книжарница „Отец Паусий“. Стихосбирката му „Сомнамбул“ бе удостоена с националната награда „Светлоструй“ за най-добра поетична книга на извънстоличен автор за периода 2006-2008 г. Петър Краевски е лауреат на различни конкурси за поезия и сатира.

Миниатюри от Надежда Паликрушева*

Дамите в черно

Дамите в черно с белите чувства носят високи обувки, парфюм в чантата и тъжно сърце! Те винаги са устремени, знаят какво искат и как да го постигнат! Дамите в черно с белите чувства не винаги се смеят, но усмивката им носи искреността на детски смях. Дамите в черно искат отношение, силен характер и рамо за плач. Те не правят впечатление с капризност, префърцуненост, педантичност и излишна суета. Те са магнит за интригите, макар че... няма какво да обяснявам за тях! Дамите в черно посрещат деня с реалната болка и сладкия споделен успех. Тях не ги пречупват грешките, а раните ги правят по-силни, вместо уязвими. Не мисля, че дамите в черно с белите чувства обичат да са в центъра на света. Около тях се „въртят“ хората, които са малко, но които са заслужили тази привилегия. На дамите винаги им липсва някой... Не винаги оправят настроението си с шоколад, но все пак той никога не е излишен! Дамите с

тъжни сърца са сами! Понякога намират идеала... но по-добре да не го опознават! Те не са точно себе си, но никой в днешно време не го забелязва.

Хората просто минават... минават... А дамите... тях понякога ги заговарят, но някак неестествено и някак не се получава.

Дамите в черно с белите чувства вечер разрошват косите си и заспиват с чиста съвест, че на никой не са завидели, наранили, измамили или подценили. Периодично слагат грим върху лицата си, за да се покажат в най-големия си блясък. Защото, когато Той, господинът в черно, до болка романтичен, леко настоятелен и единственият нормален, с чиста душа и опитно сърце ги чака на една случайна гара, със старомодното цвете в ръка или черен чадър, за да ги предпази от дъжда. В десния си джоб той може би има подарък. Бижу?! Нов парфюм?! Или може би ключ към сърцето ни...

Поривът е на някоя грешница!

Поривът е на някоя грешница... Тя обича да се преоблича като просякия и да обсебва мъжките очи. Изкопчава целувките на минавачите, докато не срещне Него! Онзи с отровните устни, привличащи я повече от тези на всеки друг. Обувките ѝ са покрити с прах от грешните улици, а нечестно получени бижута проблясват по ръцете ѝ сред мрачния град, отнел малкото ѝ съвест. Всяка вечер тя спира край изоставената гара, за да види Него. Няколко усмивки се раждат по алените устни... Той е някъде там... Желает своята просякия. Страх го е, защото времето им е малко. Тя е готова да се отдаде напълно в нечестните му ръце и да му подари света. Но всеки опит е по-ненужен от предходния... Никой не може да избяга от природата си...

Двамата отново се разминаха! Той се вкопчи в ценното си време, а нейната любов останаха пращните и грешни улици на мрачния град...

Една шепна...

Безпорядъкът на спомени в шепата ми натежа...

Питам се къде е онази малка чувствена шепичка, пълна само с ярки цветове. Днес ги използвам само за да обрисвам маските на хората с оптимизъм. А моята отдавна избледня...

Изгуби се от разказването на толкова истории и горчиви любови, оставили в шепата ми само празна топлина и пореден спомен... Чакането задушава това, което усещаме. Като просяк, който има нужда от съчувствие и топлина, но осъзнава, че около сърцата ни има обвивка на зло!

Ако пуснеш в шепата ми още един спомен, ще ти разкажа една история... за един просяк...

*Авторката е отличена с първа награда за поезия и втора награда за проза в литературния конкурс на вестника.

БЪРЗО СЛОВО ЗА ВГ ЛИТЕРАТУРАТА ...

➡ от стр. 17

сме по малко викториански, модерни и постмодерни едновременно“. Защото тези културни модели са все още разбираеми за нас, съвременниците – те съществуват паралелно в нашето съзнание. Макар и не толкова мирно.

Очевидно е, че всяко завихряне в днешната литература издига поредните желаещи да стъпят на мечтания Олимп. Предстоят нови въздушни битки. Но. Има едно спасително НО, което ме кара да гледам на тези баталии спокойно. Това НО не е театрално, нито е сенчесто. Това НО може да възприемем като аббревиатура на „Неизбежно облъщение“, т.е. суетата е залъгалка. Както навярно би казал доц. Владимир Янев. Суетата е вятър и мъгла. А славата е слънце от станиол, което заслепява, но не топли. В крайна сметка за литературата суетливият автор има само спомагателен характер. Натрапчиво или не, той просто

„съдейства“ за обясняването на текста с факти от битието си, с гражданската си позиция, с това при какви обстоятелства е написал даденото произведение и други такива любопитности от неговия лексикон. Но в центъра на литературния интерес е текстът. Както в центъра на нашия потребителски интерес е медът, а не пчеличката.

Не искам тези думи да звучат обезкуражаващо за младите автори, които ще получат заслуженото си признание днес, утре или когато му дойде времето. Литературният процес продължава. Небесни пътища много. А както е казано: „Умният пътува, глупакът пристига“. Според мен щастието за творец не е стоянката на виртуалния Олимп, а самото пътуване към него. Иначе казано:

Примамлив е на гения маршрута
/изпробвай го и ти/
не му ли се отвори парашута,
започва... да лети.

Ако си спомняте, започнах това кратко, по модерно „бързо“ изложение с анекдота за Симонид и мълчаливеца. Ако бях приел оказаната ми чест „доктор хонорис кауза“ мълчаливо, сигурно тя щеше да ви се струва по-заслужена. Но аз поех този риск, защото си оставам защитник на свободното себеизразяване. Не ка в литературната Поднебесна да летят всички, които това ги влече. И нека да се реят в простора естествено – по закона на Дарвин или провокирано – по метода на Мичурин. Ако ви стиска, напънете се и хвъркнете! Резултатът от този напън винаги е за добро – ако не друго, поне ще се натопи магарешкият бодил на сатирата.

В тази връзка пожелавам на младите таланти да им се отвори парашута. А на целунатите от Бога – приятен полет!

Петър Краевски

Есета, получили отлични оценки на изпита по български език

Днес живеем в свят на постоянни иновации и непрекъснат технически прогрес. Човечеството е преминало през много изпитания, за да достигне днешния си етап на развитие. Още от древни времена парите съпътстват човека в живота му. Хората ги използват, за да си набавят необходимото и по този начин да бъде съществуването им възможно. Храна, дрехи и лекарства – не можем да имаме нищо от това, ако нямаме пари.

Постепенно обаче парите са се превърнали в цел. Все повече хора се стремят на всяка цена да забогатеят. Всеки мисли, че колкото повече пари притежава, толкова по-щастлив би бил. Купуваш си нови дрехи (само маркови), нова кола (последен модел), най-прекрасната и голяма къща (с басейн, разбира се) и няма по-щастлив от теб в момента. Но минават ден, два, три и започваш да се замисляш: „За какво са ми всичките тези неща, щом няма с кого да ги споделя? Къде са сега истински значимите в живота ми – моето семейство и приятелите ми?“ Разбира се,

Хубава кола, прекрасна къща, добре уреден живот без никакви лишения и ограничения – почти не познавам човек, който да не мечтае за това. Повече от ясно е, че тези желания се превръщат в реалност с цената на упорит труд. По-лесният начин е да имаш късмет или да си някой от щастливците, притежаващи много пари, за които е достатъчно просто да си пожелаеш нещо.

Парите сбъдват всякакви мечти. Единственото, което все още не можеш да си купиш с тях, е здравето. Но срещу голяма сума може да получиш адекватното отношение на медиците – нещо, от което хората без финансови възможности не могат да се възползват. Парите имат властта да те издигнат в обществото, независимо от личните качества и компетенции. Те могат да разкрият неподозирани хоризонти, нови пътища и възможности.

Властта на парите

Анна Генова

че ги няма. Парите обезличават всичко човешко у хората, карат ги да забравят кои са в действителност и откъде са тръгнали, да се отчуждават от близките си, те ги превръщат в морално и духовно деградирани същества. Хората стават алчни и безскрупулни, всичко чисто и свято у тях изчезва и са готови да отстранят всекиго и всичко по пътя си в името на парите. Наистина без пари не може да се живее, но трябва ли те да се превръщат в движещи света? Трябва ли така лесно да се изкушаваш от блясъка им? Нима никой не може да оцени истински значимото? Точно нематериалното е това, което придава смисъла на живота. Както казва народната мъдрост: „С пари можеш да купиш легло, но не и сън. С пари можеш да купиш приятели, но не и любов. С пари можеш да купиш къща, но не и дом.“ И именно хората в една къща, хармонията в

нея я правят дом. Именно любовта и подкрепата на семейството и приятелите карат човек да се чувства истински жив и щастлив. С пари може да се купи всичко материално и видимо, но това не е най-ценното за хората. Защото най-значимото е безценно, то е невидимо за очите.

Всеки днес трябва да се замисли относно начина си на живот, дали не отделя твърде голямо внимание на парите. Помислете – кога за последно сте казали на някого съвсем искрено колко го обичате? Кога за последно сте се обадили на старите си баба и дядо на село просто за да ги чуете, знаейки, че това ще изпълни деня им с радост? Кога за последно сте се виждали със старите си приятели от гимназията, с които „пет години всичко сте делили“? Доста отдавна беше, нали? А сега се замислете колко

често си казвате: „Как искам да спечеля от тотото! Как искам вила на брега на морето! Само ако имам онази рокля на Versace! Точно за това говорим.“

Парите няма как да не присъстват във всекидневието ни, все пак животът без тях би бил невъзможен. В период на икономическа криза (както сега например) всеки започва да оценява стойността им и разбира, че не са безкрайни. И е хубаво в такъв момент да има кой да застане зад гърба ни – това са хората, които истински ни подкрепят и ценят. Те винаги са до нас, независимо колко богати или бедни сме. Затова ние трябва да осъзнаем приоритетите в живота си, а именно семейството, приятелите, здравето, щастието, любовта и т.н. Трябва и да не ги избираме според парите им и да се научим да ги оценяваме, защото всеки е изпитвал това – да разбере колко много значи някой, едва когато го изгуби. Нека още днес кажем на най-близките си колко ги обичаме и ценим, защото утре вече може да бъде твърде късно!

Властта на парите

Сийка Христова

Всеки човек има свое собствено разбиране за парите и тяхната стойност, което зависи от ценностната система на индивида. Известно е, че след натрупване на определен капитал парите оказват влияние върху мисленето на човека, дори преди това той да не им е обръщал толкова внимание. Възрастните хора казват, че апетитът идва с яденето. И в този аспект твърдението важи с пълна сила. Колкото повече средства натрупва един човек, толкова повече иска да има.

Парите имат властта да променят множество събития. Под формата на подкуп или подарък те са способни да преобръщат човешки животи. Как точно се

случва това е повече от ясно, а и как да не бъде при толкова добри примери от обществения живот в нашата страна.

Тези малки хартийки могат да оставят своя отпечатък дори върху крехкото детско съзнание. Най-безгрижните години от живота не са свързани с игри с приятелите, а с интереса към материалните придобивки на останалите деца. Дори родителите вече възпитават своите наследници в духа на капитализма. Жалко е, че традиционните ценности, сред които честност, почтеност, скромност, са изместени от парите и материализма.

Хората, които имат големи финансови възможности, си мис-

лят, че държат света в ръцете си. Вярно е, че могат да си позволят много, но дори не подозират, че парите са тези, които са ги хванали в своите окови. Няма нищо лошо да си богат, но само когато знаеш кога и какво да поискаш, как да не прекаляваш и да не се поддадеш на силата, с която парите те отвеждат в своя не особено красив свят.

Парите имат властта да създават и рушат, да купуват и да задоволяват нечий егоистичен каприз, но въпреки розовия живот, който могат да осигурят, те не са способни да те направят истински щастлив. Красивите моменти, истинската любов и верните приятели нямат цена и не могат да бъдат заменени с нищо друго. Щастието не се купува с пари, а една придобивка от материално естество може да е само допълнение.

Отново успешна спортна година

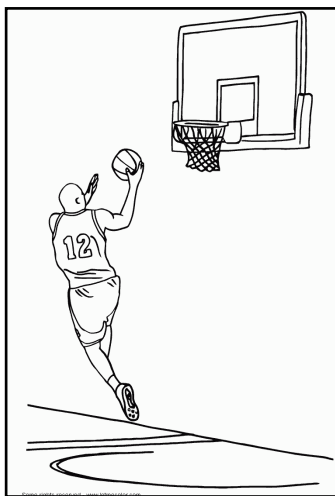
Отборите на Пловдивския университет приключиха достойно спортната учебна година.

През април 2009 г. се проведе градското първенство по тенис, на което отборите ни – мъже и жени, се класираха на първите места, което ги изпрати на финалите. От 13 до 15 май се състояха финалните срещи, в които женският отбор се наложи над Национална спортна академия и за първи път стана републикански студентски шампион. Заслугата за това е на Мая Плачкова, Николета Стойкова, Елена Цингова, Добромира Цингова и Димитрина Димитрова. Мъжете се класираха на призовото второ място, след като на финала срещнаха също НСА. За ПУ играха Красимир Стойков, Слави Делчев, Христо Боянов, Димитър Константинов и Христо Добровски.

В Държавния студентски крос, който се проведе на 29.03.2009 г. във Велико Търново, взеха участие по 11 отбора при мъжете и при жените. Женският отбор спечели първото място, като в индивидуалното класиране Зорница Пранжева е първа, а Мартина Дечева – четвърта. Мъжкият отбор остана на трето място.

На 16 май на централния площад в Пловдив се проведе за 61-и път лекоатлетическата щафета „Тримонциум“. При конкуренцията на 13 отбора ПУ завоюва първото място. Поради различни причини финалите по лека атлетика и аеробика бяха отложени за есента.

Много добро беше и представянето на отборите по тенис на маса, в които имаме силни състезатели. Мъжкият отбор е в състав: Гроздан Грозданов – национал, участвал на световни първенства и редица международни турнири. В момента играе в Германия, състезавал се е също в Италия и Турция, а клубовете му в тези страни са печелили националните си първенства; Костадин Кесов – бивш национален състезател, участвал и на световни първенства, играл е в Италия, печелил редица първенства; Пламен Костадинов – участник на републикански първенства. Те спечелиха

първо място в отборното класиране, а в индивидуалното трети е Костадин Кесов, който на всички студентски финали винаги е бил в призовата тройка.

Първото място в отборното класиране завоюваха и жените, които са в състав: Жана Петрова – национална състезателка, участвала на последното световно първенство в Япония, играе за отбора на „Стоянстрой“; Петя Дурчева – национална състезателка, също от „Стоянстрой“. В индивидуалното класиране те са съответно първа и втора, първо място спечелиха и при двойки жени.

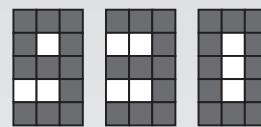
Мъжкият баскетболен отбор в Националната студентска група се класира първи. Първо място спечели и на студентския турнир в Русе. На турнира в УХТ, премиал под патронажа на народния представител Захари Георгиев, в конкуренцията на 7 отбора останахме на второ място. На 17 май, по случай Деня на спорта, бе организиран турнир, в който мъжкият и женският ни отбор са първи. Баскетболистите ни се класираха направо за финала на общостудентските игри.

Футболистите, след изиграните предварителни кръгове, отидоха на бараж, който спечелиха и се класираха за финалната четворка. На полуфинала те победиха НСА, но отстъпиха на финала след продължения и дузпи на колегите си от Благоевград.

„Пловдивски университет“

ЗАДАЧИ. ПЛАЗОВЕЗКАЩИ

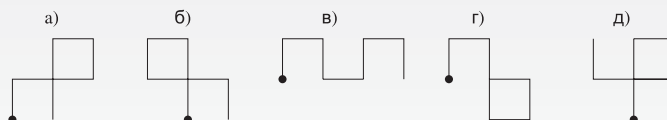
1. Числото 930 е отбелязано на светлинно табло. За да се получи числото 806, колко малки квадратчета трябва да променят цвета си?

а) 5 б) 6 в) 7 г) 8 д) 9

2. Стефчо хвърля зар. След четири хвърляния общият брой получени точки е 23. Колко шестци е хвърлил той?

3. Славя нарежда последователно отсечки (пръчици). След всяка отсечка от 1 см тя прави винаги завой на 90° (прав ъгъл), наляво или надясно. Когато завива в едната посока, тя отбелязва X, а в другата – V, като използва винаги един и същ знак за всяка от посоките. Тя е отбелязала: XVVVXX, започвайки от черната точка. Коя от фигурите по-долу е прокарала тя?

Отговори на задачите от миналия брой

1. б) Разстоянието между Ана и Зоя е 6 м.

2. г) Необходими са 26 карти.

Подготвил: доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ

Бисери по биология

*Бактериите заемат важно място в живата природа, без тях Земята ще се отрупа с боклуци. Мъртвите организми няма да се разградят и всичко ще е много страшно. Планетата Земя ще загине.

*Организмът е като машина – едно развали ли се и тя спира.

*Най-голямата прокариотна клетка е яйцето.

*Още преди много години са били намерени прокариотни клетки. За тях се знаело отдавна. Тяхното устройство се състои от мембрана.

Атанас Арnaudов

Гана Гечева

Разни животни, разни идеали

Снимка: Димитър Бечев